

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2015

ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΕ ΣΤΗ
ΔΙΑΡΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΚΙΚΑ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ
ΥΠΟΥΡΓΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014

Προς τα μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής

Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Καταθέτουμε προς συζήτηση στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, το Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2015, σε ένα περιβάλλον σταθεροποίησης των δημόσιων οικονομικών της χώρας και αποκατάστασης της διεθνούς θέσης και αξιοπιστίας της.

Σήμερα οι δημοσιονομικοί στόχοι επιτυγχάνονται για 3^η συνεχόμενη χρονιά, διαρθρωτικές αλλαγές υλοποιούνται, χρόνιες εσωτερικές και εξωτερικές ανισορροπίες εξαλείφονται, η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας ενισχύεται, η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών ολοκληρώνεται, η επιστροφή στις αγορές σταδιακά επιτυγχάνεται και επιχειρήσεις αποκτούν πρόσβαση σε κεφάλαια, με καλύτερους όρους. Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για μια μακροχρόνια βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Το 2014, η χώρα εκτιμάται ότι θα επιτύχει υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα και, μετά από έξι χρόνια βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης, θετικό ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης. Οφείλουμε λοιπόν να μετατρέψουμε το συντομότερο δυνατό, την παρούσα σταθεροποίηση της οικονομίας σε δυναμική και βιώσιμη ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή. Στην κατεύθυνση αυτή εργαζόμαστε υιοθετώντας και εφαρμόζοντας συγκεκριμένο σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης, που εδράζεται στη σταδιακή ελάφρυνση του φορολογικού βάρους των πολιτών, στη συνέχιση της υλοποίησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, στην περαιτέρω προώθηση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου και στην επιτάχυνση των δομικών αλλαγών για τη βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος.

Στο Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού του έτους 2015 προβλέπεται πρωτογενές πλεόνασμα 2,9% του ΑΕΠ. Συγχρόνως, ενσωματώνεται η μείωση κατά 30% της έκτακτης εισφοράς αλληλεγγύης, η διατήρηση στο 13% του ΦΠΑ στην εστίαση, η μείωση κατά 30% του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης διατηρώντας τα διευρυμένα κριτήρια χορήγησης του επιδόματος, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, η βελτίωση του πλαισίου ρυθμίσεων ληξιπρόθεσμων φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων και η ενίσχυση των εισοδημάτων των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωματίων Ασφαλείας.

Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Η χώρα εισέρχεται σε μια μακρά περίοδο διατηρήσιμων ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης και πρωτογενών πλεονασμάτων, που θα φέρουν αύξηση στην απασχόληση, μείωση στην ανεργία, και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου όλων των πολιτών. Αυτό είναι το αποτέλεσμα των πρωτόγνωρων θυσιών της ελληνικής κοινωνίας, νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Θυσίες οι οποίες δεν πρέπει να πάνε χαμένες.

Με γνώμονα την κρισιμότητα των στιγμών και το μέγεθος της προσπάθειας που έχει καταβάλει μέχρι σήμερα η ελληνική κοινωνία, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τόσο το ότι βρισκόμαστε σε διαδικασία διαπραγματεύσεων με τους εταίρους και δανειστές, όσο και την επιτακτική ανάγκη για συνεννόηση, σύνεση, συνεργασία και ρεαλισμό όλων των μελών του Κοινοβουλίου, προσβλέπουμε σε μια ειλικρινή και δημιουργική συζήτηση επί του Προσχεδίου του Κρατικού Προϋπολογισμού του έτους 2015.

Αθήνα, Οκτώβριος 2014

Γκίκας Χαρδούβελης
Υπουργός Οικονομικών

Χρήστος Σταϊκούρας
Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1	
Οικονομικές εξελίξεις και προοπτικές	7
1. Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις	7
2. Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα	9
2.1 Γενική επισκόπηση της Ελληνικής οικονομίας	9
2.2 Οι εξελίξεις το 2014	13
2.3 Οι προοπτικές το 2015	17
Κεφάλαιο 2	
Προϋπολογισμός Γενικής Κυβέρνησης	21
1. Εκτιμήσεις 2014	21
1.1 Τακτικός Προϋπολογισμός	25
1.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)	30
1.3 Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης	30
1.4 Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών	33
2. Προβλέψεις 2015	34
2.1 Βασικά μεγέθη Προϋπολογισμού	35
2.2 Τακτικός Προϋπολογισμός	36
2.3 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	38
2.4 Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης	39
Κεφάλαιο 3	
Δημόσιο χρέος	43
1. Σύνθεση δημόσιου χρέους	44
2. Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους	45
3. Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου	45
4. Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικών στόχων για το 2015	47

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1. Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις

Οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης χαρακτηρίζονται θετικές, παρότι διέπονται από σημαντικές αβεβαιότητες, κυρίως λόγω των γεωπολιτικών εντάσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Η παγκόσμια ανάπτυξη όμως, το πρώτο τρίμηνο του 2014, επιβραδύνθηκε περισσότερο από όσο αναμενόταν λόγω τεσσάρων αρνητικών εξελίξεων:

- της προσωρινής συρρίκνωσης της παραγωγής στις ΗΠΑ (κατά 2,1%) το πρώτο τρίμηνο του 2014 (ήδη στο δεύτερο τρίμηνο ανακοινώθηκε αύξηση 4,2%), ως αποτέλεσμα μίας μεγαλύτερης του αναμενόμενου διεύρυνσης των αποθεμάτων στο τέλος του 2013 σε συνδυασμό με μείωση της ζήτησης και σημαντική υποχώρηση των εξαγωγών,
- της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας στη Ρωσία,
- της δυσμενέστερης (από την προβλεπόμενη) εξέλιξης της εγχώριας ζήτησης στην Κίνα και
- της επιβράδυνσης της ανάπτυξης στις αναδυόμενες οικονομίες λόγω της ασθενέστερης (από την προβλεπόμενη) εξωτερικής ζήτησης από ΗΠΑ και Κίνα.

Σύμφωνα με την αναθεωρημένη Έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ, Ιούλιος 2014)¹, το παγκόσμιο ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,4% το 2014, έναντι των προβλέψεων Απριλίου 2014 για αύξηση κατά 3,7%, ενώ το 2015 προβλέπεται αύξηση κατά 4,0% (Πίνακας 1.1). Η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας επηρεάζεται θετικά από τη συνεχιζόμενη ομαλοποίηση των χρηματοοικονομικών συνθηκών, τη βελτίωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών καθώς και από την πρόοδο που σημειώνεται στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε πολλές χώρες. Ωστόσο, οι εκτιμήσεις για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας, τόσο στη Ρωσία όσο και στις αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες οικονομίες, έχουν αναθεωρηθεί προς το δυσμενέστερο (μείωση κατά -1,1% και -0,2% αντίστοιχα για το 2014).

Παράλληλα, ο όγκος του παγκόσμιου εμπορίου (αγαθά και υπηρεσίες) προβλέπεται να αυξηθεί κατά 4,0% το 2014, έναντι προβλέψεων Απριλίου 2014 για αύξηση κατά 4,3%, ενώ το 2015 προβλέπεται αύξηση κατά 5,3% (Πίνακας 1.1), εξέλιξη η οποία οφείλεται τόσο στην ανάκαμψη των τομέων των εμπορεύσιμων αγαθών όσο και στην αύξηση των εισαγωγών από τις προηγμένες οικονομίες.

Ο παγκόσμιος πληθωρισμός επηρεάζεται σημαντικά από τις διεθνείς τιμές των εμπορευμάτων και ειδικότερα από τις τιμές στην ενέργεια. Η μέση τιμή του αργού πετρελαίου Brent (της κυριότερης αμερικανικής ποικιλίας που αποτελεί τιμή αναφοράς για τη διαμόρφωση των τιμών) διαμορφώθηκε στα 105 δολάρια το βαρέλι στις 6 Αυγούστου 2014, τιμή η οποία είναι περίπου 4% χαμηλότερη από την αντίστοιχη περυσινή. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζει μεν τις περιορισμένες ανησυχίες των αγορών για τις πολιτικές εξελίξεις στην Ουκρανία και στο Ιράκ, ωστόσο κίνδυνοι και αβεβαιότητες για τις γεωπολιτικές εξελίξεις εξακολουθούν να υφίστανται. Για το 2014 προβλέπεται μέση τιμή του αργού πετρελαίου στα 104,14 δολάρια το βαρέ-

¹ IMF, World Economic Outlook, Update, July 2014

λι και 99,62 δολάρια το βαρέλι για το 2015. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, ο πληθωρισμός προβλέπεται στο 1,6% και 1,7% για το 2014 και το 2015 αντίστοιχα στις προηγμένες οικονομίες και στο 5,4% και 5,3% αντίστοιχα για τις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Για την Ευρωζώνη, το ΔΝΤ προβλέπει επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, κατά 1,1% το 2014 και 1,5% το 2015 (1,2% και 1,7% οι αντίστοιχες προβλέψεις της Επιτροπής)², έναντι αρνητικών ρυθμών το 2012 και 2013. Σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις είναι πιθανή περαιτέρω αναθεώρηση των προβλέψεων με τη δημοσίευση των φθινοπωρινών προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ). Παρόλα αυτά η ανάπτυξη παραμένει ανισοβαρής μεταξύ των κρατών-μελών, αντικατοπτρίζοντας το χρηματοπιστωτικό κατακερματισμό της Ένωσης, τη διαφορετική δημοσιονομική κατάσταση, την υψηλή ανεργία σε ορισμένες χώρες και την ανισορροπία στα ισοζύγια πληρωμών.

Η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής σε συνέχεια των ανακοινώσεων της ΕΚΤ αναμένεται υποστηρικτική των δημοσιονομικών εξελίξεων, ανασχετική των αποπληθωριστικών πιέσεων και ενισχυτική της ανάγκης για σταθεροποίηση των οικονομιών. Το ζητούμενο για τη μεσοπρόθεσμη στήριξη της ανάπτυξης παραμένει η υλοποίηση οικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών που θα συμβάλλουν στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Παράλληλα, περαιτέρω επιτάχυνση των θεσμικών μεταρρυθμίσεων στον τραπεζικό τομέα εκτιμάται ότι θα ενισχύσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην Ευρωζώνη.

Η βελτίωση που σημειώνουν οι δείκτες οικονομικού κλίματος ενισχύει την εκτίμηση ότι θα ευνοηθεί η αύξηση των επενδύσεων, ιδιαίτερα οι επενδύσεις για εξοπλισμό, αν και σε πολλές χώρες η προοπτική αυτή επισκιάζεται από το υψηλό ιδιωτικό χρέος των επιχειρήσεων και το μεγάλο αριθμό μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων.

Η σημαντική δημοσιονομική προσαρμογή στην Ευρωζώνη της περιόδου 2011-2013 οδηγεί στην εκτίμηση ότι το έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ θα διαμορφωθεί περίπου στο 2,5% το 2014, ενώ το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 96,0%.

Οι κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες παραμένουν υψηλοί για την παγκόσμια οικονομία, τόσο σε επίπεδο γεωπολιτικό, δεδομένης της συνεχιζόμενης κρίσης στην Ουκρανία και των πρόσφατων εξελίξεων στη Μέση Ανατολή, όσο και στο χρηματοοικονομικό τομέα, ειδικότερα αν τα μακροχρόνια επιτόκια των ΗΠΑ αυξηθούν περισσότερο απ' ό τι αναμένονται ή οδηγηθεί η Ευρωζώνη σε αυτοτροφοδοτούμενη μείωση των τιμών ως αποτέλεσμα των συνθηκών στην αγορά εργασίας και στις τιμές των εμπορευμάτων.

**Πίνακας 1.1: Βασικά μεγέθη της παγκόσμιας οικονομίας
(% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)**

	2012	2013	2014*	2015*
Παγκόσμιο ΑΕΠ	3,5	3,2	3,4	4,0
ΑΕΠ Ευρωζώνης	-0,7	-0,4	1,1	1,5
ΑΕΠ ΗΠΑ	2,8	1,9	1,7	3,0
Όγκος παγκόσμιου εμπορίου (αγαθά και υπηρεσίες)	2,8	3,1	4,0	5,3
Πληθωρισμός				
α. Προηγμένες οικονομίες	2,0	1,4	1,6	1,7
β. Αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες	6,1	5,9	5,4	5,3
Τιμή πετρελαίου (δολάρια ΗΠΑ)	105,01	104,07	104,14	99,62

Πηγή: IMF, World Economic Outlook, Update, Ιούλιος 2014

* Προβλέψεις

² European Economic Forecast, Spring 2014

2. Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

2.1 Γενική επισκόπηση της Ελληνικής οικονομίας

Το 2013 καταγράφεται ως έτος που επιτεύχθηκε σημαντική βελτίωση μακροοικονομικών ανισορροπιών που χαρακτήριζαν την Ελληνική οικονομία για δεκαετίες.

Η πρώτη σημαντική βελτίωση αφορά τη δημοσιονομική προσαρμογή, με την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος το 2013 για πρώτη φορά μετά το 2002, ένα έτος νωρίτερα των προβλέψεων του Προγράμματος Προσαρμογής. Η δεύτερη σημαντική βελτίωση αφορά τη διόρθωση της ανισορροπίας στις εξωτερικές συναλλαγές της χώρας, με την επίτευξη πλεονάσματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών το 2013, για πρώτη φορά στη μεταπολεμική περίοδο. Τέλος, τρίτη σημαντική επίδοση είναι η ανάκτηση διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας έναντι των εμπορικών της εταίρων, έπειτα από περισσότερο από δύο δεκαετίες συνεχούς απώλειας. Σύμφωνα με την τελευταία Παγκόσμια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας που δημοσιοποίησε το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF), η Ελλάδα ανέβηκε στην 81η θέση φέτος -μεταξύ 144 χωρών- από την 91η πέρυσι. Σύμφωνα με το δείκτη πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας με βάση το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος της Τράπεζας της Ελλάδος, η σωρευτική απώλεια ανταγωνιστικότητας έναντι των κυριότερων εμπορικών εταίρων της Ελλάδος, από 31,9% που είχε φθάσει την περίοδο 2000-2009, στη συνέχεια περιορίστηκε και το 2013 εξαλείφθηκε, παρουσιάζοντας βελτίωση 7,5 εκατοστιαίων μονάδων. Για το 2014 η διεθνής ανταγωνιστικότητα ως προς το κόστος εργασίας προβλέπεται ότι θα βελτιωθεί περαιτέρω, κατά 2,0% έναντι των Ευρωπαϊκών κρατών-μελών και κατά 3,1% έναντι της Ευρωζώνης.

Επιπλέον, πέρα από την εξάλειψη των εσωτερικών και εξωτερικών μακροοικονομικών ανισορροπιών της Ελληνικής οικονομίας, τα τελευταία χρόνια υλοποιήθηκε πλήθος διαρθρωτικών αλλαγών, ιδιαίτερα στις αγορές εργασίας και προϊόντων, καθώς και στη λειτουργία του κράτους.

Οι εξελίξεις αυτές ενισχύουν τις εκτιμήσεις για σταδιακή επάνοδο της οικονομίας σε αναπτυξιακή τροχιά εντός του τρέχοντος έτους. Το 2014 εκτιμάται οριακή ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας κατά 0,6%, έπειτα από έξι συνεχή έτη ύφεσης, που βασίζεται:

- στις ενδείξεις σταθεροποίησης της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης, καθώς η μείωση των τιμών ενισχύει οριακά τα πραγματικά εισοδήματα,
- στη θετική συμβολή του εξωτερικού ισοζυγίου, κυρίως λόγω της αύξησης των ταξιδιωτικών εισπράξεων και την ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας,
- στην προοπτική αντιστροφής της πτωτικής τάσης που παρουσιάζει η βιομηχανική παραγωγή, όπως επιβεβαιώνει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία και
- στην προοπτική ανάκαμψης των επενδύσεων, όπως δείχνει η βελτίωση του κλίματος εμπιστοσύνης στην Ελληνική οικονομία, η οποία αποτυπώνεται στην παρατηρούμενη αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα (935,8 εκατ. ευρώ στο πρώτο εξάμηνο του 2014 έναντι 256,3 εκατ. ευρώ της αντίστοιχης περιόδου του 2013).

Οι θετικές εκτιμήσεις για την οικονομία στηρίζονται επιπλέον **πρώτον**, στην επιτυχή εκτέλεση του Προϋπολογισμού το 2014 με επίτευξη υψηλού πρωτογενούς πλεονάσματος, που αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι η δημοσιονομική προσαρμογή είναι διατηρήσιμη, και **δεύτερον** στην επάρκεια των χρηματοδοτικών πόρων για να στηριχθεί η ανάκαμψη των επενδύσεων. Η επάρκεια των χρηματοδοτικών πόρων διασφαλίζεται από την ανακεφαλαιοποίηση και την α-

ναδιάταξη του τραπεζικού συστήματος που δημιουργεί τις προϋποθέσεις να αντιστραφεί η αρνητική πιστωτική επέκταση στον ιδιωτικό τομέα (4,9% στο επτάμηνο του 2014) και να ενισχυθεί μεσοπρόθεσμα η χορήγηση νέων πιστώσεων στην οικονομία. Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην Ελληνική οικονομία ενισχύει και την προοπτική των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, όπως η έκδοση εταιρικών ομολόγων, ενώ τέλος έχει βελτιωθεί σημαντικά η απορρόφηση και η αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων.

Στον αντίποδα των θετικών εξελίξεων και εκτιμήσεων, το υψηλό επίπεδο της ανεργίας όπως και η διάρθρωση αυτής, με υψηλά ποσοστά νέων και μακροχρόνια ανέργων, καθώς και το υψηλό επίπεδο φτώχειας και η διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, έχουν τεράστιο κοινωνικό κόστος. Αντιδρώντας με κάποιο βαθμό υστέρησης στην πορεία της οικονομικής δραστηριότητας, η ανεργία αναμένεται να αρχίσει σταδιακά να μειώνεται από το 2014.

Νέα οικονομική διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οικονομική ανάπτυξη

Σύμφωνα με τη νέα οικονομική διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), όλες οι οικονομίες των κρατών-μελών της ΕΕ, υπόκεινται πλέον σε ενισχυμένη εποπτεία και υποχρεώσεις, οι οποίες απορρέουν από την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και τους κανονισμούς (six-pack και two-pack) για την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και το Δημοσιονομικό Σύμφωνο (fiscal pact) που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2013. Το νέο σύστημα διακυβέρνησης, πέρα από τις δημοσιονομικές στοχεύσεις, περιλαμβάνει πλέον και την παρακολούθηση των γενικότερων μακροοικονομικών ανισορροπιών. Κάθε κράτος-μέλος αξιολογείται με βάση έναν κατάλογο δεικτών (scoreboard) για την εξέλιξη των αγορών, των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, της ανεργίας, του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, του κόστους, των τιμών κ.λπ.

Το νέο πλαίσιο δημοσιονομικής πειθαρχίας καθορίζει τις υποχρεώσεις κάθε κράτους-μέλους, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- την τήρηση του κανόνα του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού (χρυσός κανόνας),
- τη διαμόρφωση μεσοπρόθεσμων στόχων (Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής),
- την εφαρμογή πολιτικών που οδηγούν σε διατηρήσιμα αποτελέσματα (μεταρρυθμίσεις),
- την πρόβλεψη για μηχανισμό αυτόματης διόρθωσης τυχόν αποκλίσεων από τους δημοσιονομικούς στόχους,
- την προληπτική εποπτεία του εθνικού προϋπολογισμού (διαδικασία «ευρωπαϊκού εξαμήνου»),
- τον έλεγχο του προϋπολογισμού και των μακροοικονομικών προβλέψεων από ανεξάρτητες εθνικές αρχές (Δημοσιονομικό Συμβούλιο),
- την υπαγωγή σε καθεστώς «ενισχυμένης εποπτείας» και τη σύναψη μνημονίου συνεννόησης όταν προσφεύγει στη χρηματοδοτική στήριξη του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης (ΕΜΣ).

Σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης

Ο κεντρικός άξονας της νέας αναπτυξιακής πολιτικής είναι η ενίσχυση της εξωστρέφειας της Ελληνικής οικονομίας και η διαμόρφωση των προϋποθέσεων για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Το προηγούμενο υπόδειγμα ανάπτυξης, το οποίο είχε βασιστεί κυρίως στην ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, δεν είναι πλέον βιώσιμο, καθώς δεν μπορεί να χρηματοδοτη-

θεί στο νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης των δημοσιονομικά ισοσκελισμένων προϋπολογισμών και της αποφυγής εξωτερικών ανισορροπιών.

Η στροφή στην οικονομική ανάπτυξη προϋποθέτει τη συνέχιση της δημοσιονομικής προσαρμογής και την ολοκλήρωση των διαρθρωτικών αλλαγών. Οι διαρθρωτικές αλλαγές θα βοηθήσουν τη μετάβαση της οικονομίας σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο που θα στηρίζεται στην παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών, αντί για την παραγωγή μη διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων και στην αποταμίευση και την επένδυση αντί στην κατανάλωση.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι απαραίτητη:

- πρώτον, η εύρυθμη λειτουργία των αγορών προϊόντων, εργασίας και κεφαλαίων,
- δεύτερον, η δημιουργία ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος με χαμηλό γραφειοκρατικό κόστος και αποτελεσματικό δημόσιο τομέα και
- τρίτον, η ενίσχυση των θεσμών που διέπουν την προστασία των επενδυτών, ώστε να είναι εφικτή η προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Στην κατεύθυνση αυτή καταρτίζεται Εθνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανάπτυξης, το οποίο αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την ευημερία της χώρας και τη μακροοικονομική βιωσιμότητα εντός της ζώνης του ευρώ.

Οι βάσεις για τον παραγωγικό μετασχηματισμό έχουν ήδη αρχίσει να διαμορφώνονται κατά την περίοδο 2010-2013, καθώς οι εξαγωγικοί τομείς αύξησαν ή συγκράτησαν πολύ καλύτερα το προϊόν τους από τους τομείς οι οποίοι εξαρτώνται αποκλειστικά από την εσωτερική ζήτηση. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ (σε εθνικολογιστική βάση) διαμορφώθηκαν στο 29,1% το 2013, όταν ο μέσος όρος της περιόδου 2001-2008 ήταν 22,7%.

Για να διατηρηθεί όμως η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των εξαγωγικών τομέων και να αυξηθεί η συμβολή τους στην ανάπτυξη, θα πρέπει να αντιμετωπισθούν προβλήματα όπως:

- το υψηλό ενεργειακό κόστος, το οποίο επιβαρύνει το κόστος παραγωγής,
- τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, τα οποία εμποδίζουν την παροχή ρευστότητας σε υγιείς επιχειρήσεις,
- τα υψηλά επιτόκια δανεισμού, τα οποία δυσχεραίνουν την επιχειρηματική επέκταση, και
- η επικέντρωση των εξαγωγικών επιχειρήσεων σε μικρό φάσμα αγαθών, τα οποία συνήθως αφορούν προϊόντα χαμηλής και μεσαίας τεχνολογίας.

Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη αλλά και για την αύξηση των εξαγωγών διαδραματίζουν οι επενδύσεις (δημόσιες και ιδιωτικές), οι οποίες μειώνονταν τα τελευταία πέντε χρόνια, κατά 12,8% μόνο το 2013. Κρίσιμα τμήματα των επενδύσεων, όπως οι επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό, τα οποία ενσωματώνουν και την υψηλότερη τεχνολογία, παρουσιάζουν σταθεροποιητική τάση, αλλά δεν έχουν ακόμα ανακάμψει πλήρως. Η μεγαλύτερη μείωση έχει σημειωθεί στον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου στις κατοικίες, ο οποίος διαμορφώθηκε στο 2,2% του ΑΕΠ το 2013, από 12,5% του ΑΕΠ το 2007 που ήταν έτος αιχμής. Εάν εκτιμηθεί ότι οι επενδύσεις μπορούν να επιστρέψουν στην προ κρίσης μακροχρόνια τάση, τότε οι προοπτικές για βιώσιμη ανάπτυξη ενισχύονται σημαντικά. Συνεπώς, η στήριξη των επενδύσεων και των εξαγωγών πρέπει να είναι η βασική προτεραιότητα της νέας οικονομικής πολιτικής.

Αρκετές από τις άμεσες πολιτικές που εφαρμόζονται στοχεύουν στην άνοδο των εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας της οικονομίας, όπως η προβολή ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό ή η ψηφιοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών. Αλλά υλοποιούνται και πολιτικές ή παρεμβάσεις οι οποίες ωφελούν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα, ενισχύουν έμμεσα τις εξαγωγές και την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.

Οι περισσότερες από τις οικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές που εφαρμόζονται ή προγραμματίζονται έχουν στόχο την τόνωση και την προσέλκυση των επενδύσεων. Οι πολιτικές αυτές αφορούν:

- τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος,
- την εξάλειψη των εμποδίων εισόδου σε διάφορους κλάδους,
- την απλοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας και τη σταδιακή μείωση των φορολογικών συντελεστών,
- την αύξηση της ευελιξίας με ασφάλεια στην αγορά εργασίας,
- την επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης,
- τη μείωση του κόστους που επιφέρει η γραφειοκρατία και η διαφθορά στην επιχειρηματικότητα και
- την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της συσσώρευσης γνώσης.

Παράλληλα, προωθούνται πολιτικές για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, η οποία είναι βασική προϋπόθεση για την πραγματοποίηση οποιασδήποτε μεταρρύθμισης, με κύριο μέλημα την προστασία όσων πληγούν από το διατομεακό μετασχηματισμό της οικονομίας.

Η αναπτυξιακή πολιτική πρέπει να στηρίζει εξαγωγικούς κλάδους στους οποίους η χώρα διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ενδεικτικά, τέτοιοι τομείς είναι ο τουρισμός, οι καλλιέργειες αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας, η ενέργεια, η διαχείριση και εφοδιασμός εμπορευμάτων (logistics), η ναυτιλία, τα φαρμακευτικά προϊόντα, οι βιομηχανίες μετάλλων και δομικών υλικών, οι επιχειρηματικές υπηρεσίες και η έρευνα.

Καθώς το συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας, λόγω επιπέδου ανάπτυξης, δεν μπορεί να επικεντρώνεται σε κλάδους οι οποίοι βασίζονται στο φθηνό εργατικό κόστος, η επιδιωκόμενη αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και υπηρεσιών θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω της ενσωμάτωσης μεγαλύτερου τεχνολογικού περιεχομένου, καινοτομίας και γνώσης.

Σημαντική ατμομηχανή προσέλκυσης παραγωγικών επενδύσεων αποτελεί το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων. Οι ιδιωτικοποιήσεις προκαλούν επενδύσεις για την αναβάθμιση των αποκτώμενων περιουσιακών στοιχείων.

Η εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων, δείχνει την εμπιστοσύνη των επενδυτών του εξωτερικού και η παρουσία ξένων στρατηγικών επενδυτών μπορεί να δημιουργήσει επενδυτικές ευκαιρίες και για ελληνικές επιχειρήσεις, καθώς θα δημιουργήσει διεθνή ζήτηση για ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες και θα προκαλέσει διαχύσεις τεχνολογίας στις εγχώριες οικονομικές μονάδες.

Η απελευθέρωση του αναπτυξιακού δυναμικού της Ελληνικής οικονομίας είναι, με τη σειρά της, προϋπόθεση για την αξιοποίηση του υψηλού κεφαλαίου γνώσης που διαθέτει η Ελλάδα και το οποίο σήμερα διαρρέει στο εξωτερικό λόγω της έλλειψης οικονομικών δραστηριοτήτων με ένταση γνώσης.

2.2 Οι εξελίξεις το 2014

Η οικονομική δραστηριότητα

Το 2014 εκτιμάται ότι η Ελληνική οικονομία θα εισέλθει σε τροχιά θετικών ρυθμών μεγέθυνσης. Ήδη, από τις αρχές του 2014, παρατηρείται σταδιακή βελτίωση, τόσο των δεικτών οικονομικής συγκυρίας, όσο και των βασικών μακροοικονομικών δεικτών. Αυτό αποτυπώνεται σε πολλούς από τους δείκτες που αφορούν την οικονομική δραστηριότητα (σε μηνιαία ή τριμηνιαία βάση). Από την αρχή του έτους, οι δείκτες οικονομικού κλίματος και οι δείκτες προ-σδοκιών εμφανίζουν μεγάλη βελτίωση, τεκμηριώνοντας τη μεταστροφή του κλίματος ανασφάλειας που επικρατούσε την προηγούμενη περίοδο. Συγκεκριμένα, ο δείκτης οικονομικού κλίματος βελτιώνεται συνεχώς, καταγράφοντας τις υψηλότερες τιμές του τα τελευταία πέντε χρόνια (80,0 το 2012, 91,4 το 2013 και 101,9 τον Αύγουστο του 2014).

Από την πλευρά της ζήτησης της οικονομίας, ενθαρρυντικές ενδείξεις για τη σταθεροποίηση του ρυθμού μεταβολής της κατανάλωσης και την προοπτική αύξησής της, είναι η σταδιακή βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και η αύξηση του όγκου λιανικών πωλήσεων. Ο Δείκτης Όγκου Λιανικών Πωλήσεων, τον Ιούνιο του 2014 παρουσίασε αύξηση κατά 3,8%, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Ιουνίου 2013. Για το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2014, ο δείκτης παρουσίασε αύξηση κατά 1,1%, έναντι μείωσης 10,3% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του 2013 με το 2012. Ειδικότερα, ο Δείκτης Όγκου Λιανικών Πωλήσεων, εκτός καυσίμων και λιπαντικών, τον Ιούνιο του 2014 παρουσίασε αύξηση κατά 2,2%, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Ιουνίου 2013. Για το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2014 ο δείκτης παρουσίασε μείωση κατά 1,2%, έναντι μείωσης 10,4% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του 2013 με το 2012. Ο Γενικός Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο, τον Ιούνιο του 2014 παρουσίασε αύξηση κατά 0,4%, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Ιουνίου 2013. Για το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2014 ο Δείκτης παρουσίασε μείωση κατά 2,1%, έναντι μείωσης 10,3% που σημειώθηκε κατά την αντίστοιχη σύγκριση του 2013 με το 2012.

Από την πλευρά της προσφοράς της οικονομίας, η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε μείωση στο 1ο εξάμηνο κατά 3,2%, έναντι μείωσης 1,2% την αντίστοιχη περίοδο του 2013, ενώ η μεταποίηση σημείωσε μείωση 0,9% έναντι αύξησης 1,4% την αντίστοιχη περίοδο του 2013. Ο Ελληνικός Δείκτης Μεταποίησης PMI (Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών), που παρέχει μια συνοπτική εικόνα της απόδοσης του μεταποιητικού τομέα στη χώρα, έχει σταθεροποιηθεί γύρω από τις 50 μονάδες, τιμή που διαχωρίζει την επέκταση της δραστηριότητας από τη συρρίκνωση (στο οκτάμηνο, πέντε μήνες κινήθηκαν πάνω από το 51 και τρεις μήνες κάτω από το 50). Σημαντική βελτίωση καταγράφει και ο δείκτης των επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία (από 77,2 το 2012 και 87,8 το 2013, στο 98,9 τον Ιούλιο του 2014) και στις κατασκευές (από 43,2 το 2012 και 65,0 το 2013, στο 84,1 τον Ιούλιο του 2014).

Με βάση τα διαθέσιμα, μη εποχικά διορθωμένα τριμηνιαία στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, κατά το 2ο τρίμηνο του 2014 σημείωσε οριακή αρνητική μεταβολή σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2013 κατά -0,3%. Η εξέλιξη αυτή είναι συνέχεια της σημαντικής τάσης αποκλιμάκωσης της μείωσης του ΑΕΠ που σημειώθηκε το τελευταίο 18άμηνο (-6% στο 1ο τρίμηνο του 2013, -4% στο 2ο τρίμηνο, -3,2% στο 3ο τρίμηνο, -2,3% στο 4ο τρίμηνο του 2013 και -1,1 στο 1ο τρίμηνο του 2014). Η ανάλυση των επιμέρους συνιστωσών του ΑΕΠ έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους έχει ως εξής:

- Η ιδιωτική κατανάλωση ανέκοψε την πτωτική της πορεία και παρέμεινε σταθερή έπειτα από σχεδόν έξι χρόνια πτωτικής πορείας.
- Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου μειώθηκε κατά 0,8%, για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο σε μονοψήφιο αριθμό, θεμελιώνοντας τάση σταθεροποίησης.
- Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 5,3%, συνεχίζοντας τη δυναμική που έχουν αναπτύξει από το δεύτερο τρίμηνο του 2013.
- Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 4,6%.

Η συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση της ύφεσης, η οποία ξεκίνησε το πρώτο τρίμηνο του 2013, ενισχύει την εκτίμηση ότι το 2014 θα είναι έτος ανάκαμψης της οικονομίας. Η εκτίμηση βασίζεται στο γεγονός ότι δεν θα ληφθούν άλλα περιοριστικά εισοδηματικά μέτρα, ενώ το οικονομικό κλίμα έχει βελτιωθεί σημαντικά, το τραπεζικό σύστημα έχει σταθεροποιηθεί, οι τραπεζικές καταθέσεις σημείωσαν μικρή αύξηση και ο προϋπολογισμός του κράτους υπερκαλύπτει τους μηνιαίους στόχους που έχουν τεθεί. Εκτιμάται ότι τα επόμενα δύο τρίμηνα του έτους θα έχουμε θετικούς ρυθμούς μεταβολής (εποχικά διορθωμένα στοιχεία και σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο καθώς και σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2013), λόγω της θετικής επίπτωσης στην κατανάλωση από το κοινωνικό μέρισμα για την ενίσχυση των χαμηλών εισοδημάτων, τις εισπράξεις από τον τουρισμό, οι οποίες ξεπερνούν τις προσδοκίες, καθώς και από τη θετική επίπτωση από τη μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Πληθωρισμός - Τιμές

Ο πληθωρισμός συνεχίζει την καθοδική του πορεία από την αρχή του έτους, υποχωρεί συνεχώς αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό, παραμένοντας ο χαμηλότερος μεταξύ όλων των χωρών της ΕΕ-27. Τόσο ο Εθνικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), όσο και ο Εναρμονισμένος ΔΤΚ μειώθηκαν στην περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου κατά 0,8% και 0,9% αντίστοιχα, έναντι μειώσεων 0,3% και 0,3% την ίδια περίοδο του 2013. Από την ανάλυση του Εθνικού ΔΤΚ, για το ίδιο διάστημα, σημαντικές μειώσεις της τάξης του 1,2% καταγράφονται στον τομέα των υπηρεσιών, ενώ στον τομέα των αγαθών καταγράφονται μειώσεις της τάξης του 0,6%.

Το μήνα Ιούλιο (που υπάρχουν διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία), ο Εναρμονισμένος ΔΤΚ κατέγραψε μείωση 0,8% (σε 12μηνη μεταβολή), ενώ ο αντίστοιχος Εναρμονισμένος ΔΤΚ στην Ευρωζώνη σημείωσε αύξηση κατά 0,4%. Ο δομικός πληθωρισμός (εκτός καυσίμων και νωπών φρούτων και λαχανικών) επιβραδύνει την πορεία αποκλιμάκωσής του, με το μήνα Ιούλιο να εμφανίζει μείωση κατά 0,2%, ρυθμός πολύ μικρότερος από το μέσο όρο του δομικού Εναρμονισμένου ΔΤΚ της Ευρωζώνης (0,8%).

Σημαντική μείωση σημειώνει και ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ. Στο 1^ο εξάμηνο μειώθηκε κατά 2,6% (μείωση κατά 2,3% στο 2^ο τρίμηνο), αντανakλώντας τη μεγάλη μείωση στο κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Το 2^ο εξάμηνο, με την ενίσχυση της εσωτερικής ζήτησης και τα μέτρα χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής στην Ευρωζώνη, εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν σε αποκλιμάκωση της τάσης μείωσης του αποπληθωριστή. Για ολόκληρο το 2014, ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά 0,7% και ο Εθνικός και ο Εναρμονισμένος ΔΤΚ θα διαμορφωθεί στο -0,8%.

Απασχόληση - Ανεργία

Στο πρώτο πεντάμηνο του 2014, παρατηρήθηκε σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης της απασχόλησης (0,6%), μετά τη δραματική μείωση τα τρία προηγούμενα έτη (4,9% το 2013, 8,9% το 2012 και 7,6% το 2011). Παράλληλα με την επιβράδυνση του ρυθμού υποχώ-

ρησης της απασχόλησης καταγράφεται σταθεροποίηση του ποσοστού της ανεργίας στο 27%, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού. Τα μηνιαία εποχικά διορθωμένα στοιχεία της έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ, δείχνουν ότι το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 27,2% το Μάιο του 2014, εμφανίζοντας οριακή μείωση κατά 0,1% σε σχέση με τον Απρίλιο 2014 και μείωση κατά 0,5% έναντι του Μαΐου 2013. Ο αριθμός των ανέργων ανήλθε στα 1.309.213 άτομα, περίπου 40.000 άτομα λιγότερα από το Μάιο του 2013, υποδηλώνοντας ότι έχει αντιστραφεί η τάση αύξησης του αριθμού των ανέργων. Εξετάζοντας τα χαρακτηριστικά της ανεργίας, προκύπτει ότι το ποσοστό των ανέργων νέων 15-24 ετών μειώθηκε, φτάνοντας το 53,1% από 59,6% το Μάιο του 2013 (λαμβάνομένου υπόψη ότι αφορά την υποομάδα των νέων που δεν σπουδάζουν), παραμένοντας όμως σε υψηλά επίπεδα, ενώ το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι σημαντικά υψηλότερο (31,1%) έναντι αυτού των ανδρών (24,2%). Ανησυχητικό παραμένει το γεγονός ότι, από το σύνολο των ανέργων, το 71,4% αποτελείται από άτομα που αναζητούν εργασία περισσότερο από δώδεκα μήνες (μακροχρόνιοι άνεργοι), έναντι 40,4% το 2009, γεγονός που αποτυπώνει και το διαρθρωτικό χαρακτήρα της ανεργίας.

Όσον αφορά τη διάρθρωση της απασχόλησης για το σύνολο της χώρας, η μέση συμμετοχή επί του συνόλου των απασχολουμένων όσων εργάζονται στον πρωτογενή τομέα παραγωγής ανέρχεται στο 13,8% το πρώτο τρίμηνο του 2014, εμφανίζοντας αύξηση κατά 2,1 μονάδες σε σχέση με την αντίστοιχη συμμετοχή του 2009 (αντιστοιχεί σε μεγαλύτερη συμμετοχή από το ποσοστό συμμετοχής του τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία που ήταν 3,35 το 2013), στο δευτερογενή τομέα ανέρχεται στο 15,1%, υποχωρώντας κατά 6,0 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2009 (αντιστοιχεί περίπου στο ποσοστό συμμετοχής του τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία που ήταν 14,5% το 2013), ενώ η μέση συμμετοχή απασχολουμένων στον τριτογενή τομέα ανέρχεται στο 71,1% του συνόλου των απασχολουμένων της χώρας και έχει αυξηθεί κατά 3,9 εκατοστιαίες μονάδες από το 2009 (αντιστοιχεί σε μικρότερη συμμετοχή από το ποσοστό του τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία που ήταν 82,2% το 2013).

Το ισοζύγιο των ροών μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, όπως προκύπτει από το πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, είναι θετικό κατά το επτάμηνο του 2014 και διαμορφώνεται στις 189.572 νέες θέσεις απασχόλησης (κάθε εργασιακού καθεστώτος), συνιστώντας μια ενθαρρυντική επίδοση, καθώς το εν λόγω επίπεδο είναι σημαντικά υψηλότερο του αντίστοιχου ισοζυγίου του επταμήνου του 2013 (91.611). Το σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» αξιοποιεί τα σχετικά στοιχεία των ροών μισθωτής απασχόλησης (προσλήψεων-αποχωρήσεων) του ΟΑΕΔ σε αντίθεση με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που στηρίζονται στις μηνιαίες έρευνες εργατικού δυναμικού. Τα στοιχεία ροών μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα χρησιμεύουν στην αξιολόγηση της εξέλιξης στην απασχόληση και τις εποχικές δραστηριότητες.

Αντιδρώντας με κάποιο βαθμό υστέρησης στην πορεία της οικονομικής δραστηριότητας, το πρώτο εξάμηνο του 2014 η πορεία της ανεργίας έχει σταθεροποιηθεί με προοπτική να μειωθεί σταδιακά. Έτσι, για ολόκληρο το έτος 2014, το μέσο ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι θα κυμανθεί γύρω στο 27,0% (ή 24,5% σε εθνικολογιστική βάση), ενώ η απασχόληση εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 0,6%.

Νομισματικές και πιστωτικές εξελίξεις

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του νομισματικού μεγέθους που αποτελεί την ελληνική συμβολή στο M3 της Ευρωζώνης (εκτός του νομίσματος σε κυκλοφορία) ήταν γενικά υποτονικός το 2014. Παρουσίασε ανοδική τάση μετά το Μάρτιο και διαμορφώθηκε σε 1,6% τον Ιούλιο του 2014, έναντι 2,1% το Δεκέμβριο του 2013. Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των καταθέσεων

διάρκειας μίας ημέρας μειώθηκε σε 2,9% τον Ιούλιο του 2014 από 5,1% το Δεκέμβριο του 2013, ενώ ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των καταθέσεων προθεσμίας έως δύο ετών διαμορφώθηκε σε -0,8% έναντι 0,1% στο τέλος του 2013.

Ειδικότερα, οι τραπεζικές καταθέσεις των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, αφού υποχώρησαν τους δύο πρώτους μήνες του έτους, από το Μάρτιο και μετά κατέγραψαν αύξηση, αλλά συνολικά στη διάρκεια της περιόδου Δεκεμβρίου 2013-Ιουλίου 2014 δεν μεταβλήθηκαν σημαντικά. Αρνητική επίδραση στην εξέλιξη των καταθέσεων εξακολούθησε να ασκεί η μείωση του μέσου επιτοκίου καταθέσεων. Από την άλλη πλευρά, η ενίσχυση της εμπιστοσύνης και η διαφαινόμενη ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας, σε συνδυασμό με τη συντελούμενη βελτίωση στον τραπεζικό κλάδο (επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάταξη), αποτελούν παράγοντες που συνέβαλαν σε αύξηση των συναλλαγών στην οικονομία και σε επιστροφή κεφαλαίων από το εξωτερικό και αποθησαυρισμένων τραπεζογραμμάτων.

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του υπολοίπου της χρηματοδότησης προς τον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (NXI), δηλ. κατ' ουσίαν τις τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, συνέχισε να κυμαίνεται σε αρνητικά επίπεδα από το Δεκέμβριο του 2013 μέχρι τον Ιούλιο του 2014, στο τέλος του οποίου έφθασε το -13,3% (Δεκέμβριος 2012: -18,1%). Ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των τραπεζικών πιστώσεων προς τα νοικοκυριά (ιδιώτες-ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα) συγκρατήθηκε το α' επτάμηνο του 2014, και διαμορφώθηκε σε -2,9% τον Ιούλιο, έναντι -3,5% το Δεκέμβριο του 2013. Ο ετήσιος ρυθμός συρρίκνωσης των τραπεζικών πιστώσεων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις εμφάνισε διακυμάνσεις κατά την ίδια περίοδο και περιορίστηκε ελαφρά σε -4,7% τον Ιούλιο του 2014, έναντι -4,9% το Δεκέμβριο του 2013.

Η διατήρηση του ετήσιου ρυθμού της μεταβολής της χρηματοδότησης από το τραπεζικό σύστημα προς τη Γενική Κυβέρνηση σε αρνητικές τιμές αντικατοπτρίζει το, κατά μέσο όρο, χαμηλότερο υπόλοιπο των τοποθετήσεων των εγχώριων NXI σε ελληνικούς κρατικούς τίτλους αλλά και την, μέχρι πρότινος, υποχώρηση του υπολοίπου των τραπεζικών δανείων προς τον εν λόγω τομέα, καθώς το Δημόσιο χρηματοδοτείται πλέον από τα δάνεια των λοιπών κρατών-μελών της ζώνης του ευρώ και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Η τάση συγκράτησης των ρυθμών μείωσης του συνόλου της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τις εγχώριες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά αντανακλά εν μέρει παράγοντες που ασκούν θετική επίδραση στην προσφορά πιστώσεων. Η εξυγίανση στο τραπεζικό σύστημα και η ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων, η αύξηση της πρόσβασής τους στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, όπως και γενικότερα η υποχώρηση της αβεβαιότητας για τις προοπτικές της οικονομίας συντέιναν προς αυτή την κατεύθυνση. Αντίθετα, σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους παράγοντες προσφοράς, αρνητική επίδραση είχε η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και η συνακόλουθη μείωση των διαθέσιμων προς αναδανεισμό πόρων των τραπεζών. Επίσης περιοριστική επίδραση στην προσφορά άσκησε η αβεβαιότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά την έκταση μελλοντικών περαιτέρω πιέσεων από τα δάνεια σε καθυστέρηση. Ο εξορθολογισμός των χαρτοφυλακίων των τραπεζών μέσω της επικείμενης βελτίωσης της διαχείρισης των προβληματικών δανείων αλλά και της μείωσης του αποθέματος των δανείων αυτών καθώς η οικονομική δραστηριότητα θα ανακάμπτει αποτελούν προϋπόθεση για την ενίσχυση της προσφοράς πιστώσεων.

Τα επιτόκια των νέων τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα διατήρησαν την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2014 την πτωτική τάση που ακολουθούν από το β' εξάμηνο του 2012. Αυτό

οφείλεται στο γεγονός ότι η υποχώρηση της αβεβαιότητας των καταθετών και η διεύρυνση των εναλλακτικών προς τις καταθέσεις λιανικής πηγών άντλησης διαθεσίμων από πλευράς των τραπεζών (καθώς συνεχίστηκε η πρόσβασή τους στη διατραπεζική αγορά ενώ αποκαταστάθηκε και η πρόσβασή τους στις διεθνείς αγορές μεσομακροπρόθεσμων κεφαλαίων), συνέβαλαν στην άμβλυνση των πιέσεων ρευστότητας που αντιμετώπιζαν τα πιστωτικά ιδρύματα. Τη μείωση των επιτοκίων καταθέσεων ενίσχυσε η σημαντική υποχώρηση του κόστους άντλησης χρηματοδότησης από την Κεντρική Τράπεζα. Το επιτόκιο στη σημαντικότερη κατηγορία καταθέσεων, δηλαδή εκείνων με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος από τα νοικοκυριά, κατέγραψε πτώση κατά 54 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε, τον Ιούλιο του 2014, σε 2,28%. Σε ex post πραγματικούς όρους, το επιτόκιο αυτό, το οποίο παραμένει σε θετικά επίπεδα από τον Απρίλιο του 2011, παρουσίασε μεγαλύτερη υποχώρηση κατά 152 μονάδες βάσης και έφθασε, τον Ιούλιο του 2014, στο 3,12%, κυρίως λόγω της συγκράτησης του ρυθμού μείωσης των τιμών.

Τα επιτόκια των νέων τραπεζικών δανείων αυξήθηκαν το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2014 στις σημαντικότερες κατηγορίες, εξέλιξη η οποία είναι συνεπής με κάποια διαφαινόμενη από τα στοιχεία των ερευνών αναζωογόνηση της ζήτησης δανείων. Αναλυτικότερα, το μέσο επιτόκιο των δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις αυξήθηκε κατά 42 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε σε 5,78% τον Ιούλιο του 2014, ενώ το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων προς τα νοικοκυριά (ιδιώτες και ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα) σημείωσε αύξηση κατά 22 μονάδες βάσης, στο 4,85%. Αντίθετα με τα ονομαστικά επιτόκια, τα ex post πραγματικά επιτόκια των τραπεζικών δανείων κατέγραψαν πτώση, σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες, λόγω της επιβράδυνσης της πτώσης των τιμών. Ειδικότερα, το πραγματικό επιτόκιο των δανείων προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις υποχώρησε κατά 56 μονάδες βάσης, στο 6,62% και το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων προς τα νοικοκυριά κατά 76 μονάδες βάσης, στο 5,69%.

2.3 Οι προοπτικές το 2015

Για το 2015 προβλέπεται ουσιαστική ανάκαμψη της οικονομίας με αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,9%.

Εκτιμάται ότι θετικές επιδράσεις στην πραγματική οικονομία θα έχουν:

- η ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης,
- η περαιτέρω ενίσχυση των επενδύσεων με τη συνέχιση του ενδιαφέροντος των ξένων επενδυτών που καταγράφηκε το 2014,
- η περαιτέρω αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών,
- η υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων από πόρους του ΕΣΠΑ, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και του νεοσυσταθέντος Ελληνικού Επενδυτικού Ταμείου,
- η συνέχιση της διαδικασίας αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα και
- η περαιτέρω βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην Ελληνική οικονομία.

Καθοριστική προβλέπεται να είναι και η βελτίωση στις συνθήκες ρευστότητας της οικονομίας, που αναμένεται να επηρεαστούν θετικά από την επιτυχημένη ολοκλήρωση της διαδικασίας ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, καθώς και της ακολουθούμενης νομισματικής πολιτικής στην Ευρωζώνη με την απόφαση να διεξαχθούν μία σειρά από στοχευ-

μένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (Targeted Longer-Term Refinancing Operations), οι οποίες θα λήγουν το Σεπτέμβριο του 2018.

Η αύξηση του ΑΕΠ προβλέπεται να προέλθει, κυρίως, από την ενίσχυση των επενδύσεων και τις εξαγωγές. Η συμβολή της εγχώριας ζήτησης προβλέπεται θετική, στις 2,2 περίπου εκατοστιαίες μονάδες, με την ιδιωτική κατανάλωση να αυξάνεται κατά 1,6%, τη δημόσια κατανάλωση να μειώνεται κατά 2% και τις επενδύσεις να αυξάνονται κατά 11,7%. Η συμβολή του εξωτερικού τομέα προβλέπεται και στο χρόνο αυτό θετική (συμβολή 0,8 εκατοστιαίες μονάδες στη μεταβολή του ΑΕΠ), με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να προβλέπεται ότι θα αυξηθούν κατά 5,2% και τις εισαγωγές να αυξάνονται κατά 2,2%.

Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται να μειωθεί. Εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί, σε εθνικολογιστική βάση, στο 22,5% του εργατικού δυναμικού το 2015, έναντι 24,5% το 2014. Η απασχόληση προβλέπεται να αυξηθεί κατά 2,6%, λόγω της ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας και των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας.

Τέλος, ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,3% και ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ κατά 0,4%, επηρεαζόμενοι κυρίως από τη σχετικά χαμηλή εγχώρια ζήτηση, το μειωμένο κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και τις διαρθρωτικές αλλαγές που βελτιώνουν τη λειτουργία των αγορών αγαθών και υπηρεσιών.

Στον Πίνακα 1.2 παρουσιάζονται στοιχεία για τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας.

	2013	2014**	2015**
ΑΕΠ	-3,9	0,6	2,9
Ιδιωτική κατανάλωση	-6,0	-1,8	1,6
Δημόσια κατανάλωση	-4,1	-1,8	-2,0
Επενδύσεις	-12,8	5,3	11,7
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	1,8	4,0	5,2
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-5,3	-1,2	2,2
Εναρμονισμένος ΔTK	-0,9	-0,8	0,3
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	-2,1	-0,7	0,4
Απασχόληση*	-3,7	0,6	2,6
Ποσοστό ανεργίας*	25,8	24,5	22,5

* Σε εθνικολογιστική βάση

** Προβλέψεις

Σε κάθε περίπτωση η πρόβλεψη για αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,9% το 2015, βάσει των πρόσφατων εξελίξεων, μπορεί να αποδειχθεί συντηρητική, καθώς οι επιπτώσεις σειράς παραγόντων δεν έχουν ληφθεί υπόψη στην εκτίμηση των προβλέψεων. Συγκεκριμένα:

Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ανακοινώθηκαν σημαντικά εργαλεία χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής (όπως τα μεσοπρόθεσμα δάνεια σε τράπεζες LTRO, η αγορά τίτλων έναντι περιουσιακών στοιχείων ABS, το πρόγραμμα καλυμμένων ομολόγων, το πρόγραμμα αγοράς κρατικών ομολόγων και η μείωση των επιτοκίων).

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με δηλώσεις του νέου Προέδρου της, η εφαρμογή μεγάλου επενδυτικού προγράμματος (του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα) ύψους 300 δισ. ευρώ, θα οδηγήσει σε ευνοϊκότερο εξωτερικό περιβάλλον αλλά και σε άμεσο όφελος για την Ελληνική οικονομία.

Στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα αναμένεται:

- αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (από τη μείωση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης),
- πλήρης απόδοση σε ετήσια βάση του μέτρου της μείωσης των εργοδοτικών εισφορών που άρχισε να ισχύει από τα μέσα του 2014,
- σημαντική αύξηση της μεταφερόμενης επίδρασης (carry-over effect) του 2014 στο 2015 καθώς η εξέλιξη του ΑΕΠ στα δύο τελευταία τρίμηνα του 2014 αναμένεται θετική και
- συνέχιση, βάσει των υπαρχουσών ενδείξεων, της εντυπωσιακής αύξησης του τουρισμού και το 2015.

Οι παραπάνω ευνοϊκές προοπτικές, εφόσον επαληθευτούν, θα διευκολύνουν την αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,9%.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Εκτιμήσεις 2014

Μετά τις θετικές δημοσιονομικές επιδόσεις του 2013, χρονιά στην οποία καταγράφηκε, μετά από πολλά χρόνια, πρωτογενές πλεόνασμα, ένα έτος νωρίτερα από τις σχετικές προβλέψεις του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, βασική επιδίωξη παραμένει η εδραίωση υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων και η επίτευξη διατηρήσιμων ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης. Με την εξέλιξη αυτή καλύπτονται οι χρηματοδοτικές υποχρεώσεις της χώρας χωρίς να δημιουργούνται πρόσθετες δανειακές ανάγκες.

Η υπερκάλυψη των στόχων του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η επίτευξη του δημοσιονομικού αποτελέσματος του 2014, επέτρεψε, μεταξύ άλλων, την ανακούφιση νοικοκυριών και επιχειρήσεων με:

- τη φορολογική ελάφρυνση, με μικρές αλλά στοχευμένες και σημαντικές παρεμβάσεις (μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στην εστίαση, κατάργηση φόρων υπέρ τρίτων κ.λπ.),
- την καταβολή «κοινωνικού μερίσματος» για τη στήριξη πολιτών και οικογενειών με χαμηλό εισόδημα και περιουσία,
- τη μη εφαρμογή, όπως προβλέπονταν στο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) 2013-2016, περαιτέρω προσαρμογών στο μισθολόγιο και στις συντάξεις των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας,
- την ενίσχυση των εισοδημάτων των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας και
- τη μη επιβολή εισφοράς 2% επί των πωλήσεων των επιχειρήσεων, υπέρ ΟΑΕΕ, όπως προβλέπονταν στο ΜΠΔΣ 2013-2016.

Πέραν αυτού, οι θετικές, κυρίως δημοσιονομικές, επιδόσεις συνέβαλαν και στην επιτυχή σταδιακή επιστροφή της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου για μεσο-μακροπρόθεσμο δανεισμό, οδηγώντας στην αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού και διαμορφώνοντας τις κατάλληλες συνθήκες για τη χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων και των τραπεζών από τις διεθνείς αγορές.

Οι βασικοί στόχοι για την έξοδο της χώρας από την κρίση αποτυπώθηκαν τόσο στον Προϋπολογισμό του 2014, όσο και στο ΜΠΔΣ 2015–2018.

Συγκεκριμένα, η δημοσιονομική στρατηγική για το 2014 είχε σχεδιασθεί βασιζόμενη, κυρίως, στους παρακάτω πυλώνες:

- στην υιοθέτηση και υλοποίηση των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και θεσμικών αλλαγών,
- στην επιτάχυνση των αποκρατικοποιήσεων και του προγράμματος αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου και

- στην περαιτέρω αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα.

Η εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 2014 υλοποιείται με ικανοποιητικό τρόπο.

Ειδικότερα, το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού, σε ταμειακή βάση, διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ύψους 1,9 δισ. ευρώ στο οκτάμηνο του 2014, ιδιαίτερα αυξημένο έναντι του στόχου για ταμειακό πλεόνασμα ύψους 0,9 δισ. ευρώ, ενώ ο στόχος για έλλειμμα 4,1 δισ. ευρώ στο αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού διαμορφώθηκε τελικά στα 2,8 δισ. ευρώ, σημαντικά βελτιωμένο έναντι του στόχου.

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA 95), με βάση τα παραπάνω στοιχεία και την εξέλιξη των μεγεθών των λοιπών υποτομέων που συνθέτουν τη Γενική Κυβέρνηση (ΟΚΑ, ΟΤΑ, ΝΠ και ΔΕΚΟ), το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης θα περιορισθεί στο 0,8% του ΑΕΠ (από 0,9% που είχε προβλεφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018), ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης θα διαμορφωθεί στο 3,3% του ΑΕΠ (από 3,5% που είχε προβλεφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018).

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης θα διαμορφωθεί στα 3,6 δισ. ευρώ ή στο 2% του ΑΕΠ, από 4,2 δισ. ευρώ ή 2,3% του ΑΕΠ που είχε περιληφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018, και 1,5 δισ. ευρώ ή 0,8% του ΑΕΠ το 2013 (Πίνακας 2.2).

Τονίζεται ότι το έτος 2014 είναι το τρίτο συνεχόμενο έτος που επιτυγχάνονται οι στόχοι που είχαν τεθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής και το δεύτερο συνεχόμενο έτος με πρωτογενή πλεονάσματα.

Τέλος, σημειώνεται ότι στο 2014 έχουν περιληφθεί:

- η καταβολή κοινωνικού μερίσματος (525 εκατ. ευρώ),
- οι υποχρεώσεις αναδρομικών αποδοχών και συντάξεων των δικαστικών και των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας για την περίοδο από 1/8/2012-31/6/2014 (συνολικού ύψους 414,7 εκατ. ευρώ), καθώς και η καταβολή των αυξημένων αποδοχών και συντάξεών τους από 1/7/2014-31/12/2014 (συνολικού ύψους 126,2 εκατ. ευρώ) και
- η επίπτωση της μείωσης του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης κατά 30% από τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους.

**Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System Accounts (ESA 95)^{1,2}
(σε εκατ. ευρώ)**

Περιγραφή κατηγορίας εσόδου - δαπάνης	2013 Πραγμ/σεις (προσωρινά στοιχεία) ³	2014		2015	
		Προβλέψεις ΜΠΔΣ ⁴	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις
I. Έσοδα (1+2)	52.377	55.935	54.890	53.185	55.405
1. Καθαρά έσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού (α+β-γ-γ1+δ+ε)	47.782	50.783	49.738	49.407	50.673
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	47.172	49.916	49.018	49.388	50.346
1. Άμεσοι φόροι	20.066	22.568	21.339	21.426	22.144
2. Έμμεσοι φόροι	24.549	24.281	24.312	25.135	25.242
3. Απολήψεις από ΕΕ	183	279	279	217	217
4. Μη φορολογικά έσοδα	2.374	2.788	3.088	2.610	2.743
β. Μη τακτικά έσοδα	1.566	1.165	1.123	841	839
γ. Επιστροφές φόρων	3.105	3.136	3.136	2.877	2.877
γ1. Επιστροφές φόρων από ειδική πίστωση	642				
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων	86	230	267	21	350
ε. Μεταφορά εσόδων από ANFAs και SMPs	2.715	2.608	2.466	2.034	2.015
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	4.595	5.152	5.152	3.778	4.732
α. Εισροές ΕΣΠΑ	4.520	4.952	4.952	3.578	3.982
β. Ίδια έσοδα	76	200	200	200	750
II. Δαπάνες (1+2)	63.973	57.044	57.345	55.454	55.624
1. Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού (α+β+γ+γ1+δ+ε)	57.323	50.244	50.545	49.054	49.224
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5)	44.230	42.612	42.483	41.431	41.811
1. Μισθοί και συντάξεις	18.422	18.488	18.613	18.070	18.685
2. Κοινωνική ασφάλιση και περιθαλψη	15.922	13.756	14.390	14.104	13.931
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	6.337	5.645	5.770	5.447	5.399
4. Αποδόσεις προς τρίτους	3.549	3.801	3.348	2.810	2.796
5. Αποθεματικό		923	362	1.000	1.000
6. Προμήθεια εκταμίευσης δανείων στο EFSF	127	55	51	10	
β. 1. Καταπτώσεις εγγυήσεων σε φορείς Γενικής Κυβέρνησης	514	439	439	623	623
2. Καταπτώσεις εγγυήσεων εκτός Γενικής Κυβέρνησης	365	203	203	190	190
γ. Τόκοι (σε καθαρή ταμειακή βάση)	6.044	5.900	5.700	6.100	5.900
δ. Ταμειακές πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	529	533	450	700	700
ε. Χρηματοδοτήσεις για πληρωμές ληξιπροθέσμων	5.513	502	1.219		
2. ΠΔΕ (α+β)	6.650	6.800	6.800	6.400	6.400
α. Συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα	5.867	6.100	6.100	5.700	5.700
β. Εθνικοί πόροι	783	700	700	700	700
III. Ταμειακό ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (I-II)	-11.596	-1.109	-2.455	-2.269	-219
% ΑΕΠ	-6,4%	-0,6%	-1,3%	-1,2%	-0,1%
III. α. Ταμειακό πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (III-γ)	-5.552	4.791	3.245	3.831	5.681
% ΑΕΠ	-3,0%	2,6%	1,8%	2,0%	3,0%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές Κεντρικής Διοίκησης (1+2)	60	-3.732	-2.654	-2.730	-2.645
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	476	-2.178	-1.014	-197	-1.159
Επιστροφές φορολογικών εσόδων	202				
Έκτακτη εισφορά μέσω ΔΕΗ	-255	-978	-998		
Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ)			883		-883
Φορολογικά έσοδα	-397	214	167	138	238
Πρόωρη ανανέωση αδειών και παραχωρήσεων	-86	-230		-21	
ΕΕΤΤ	36				
Πληρωμή ΦΠΑ σε επιχειρήσεις του Δημοσίου	11				
Διαφορά ταμειακών-δεδουλευμένων από σχήμα στήριξης Τραπεζών	42				
Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δισ. από ΕΕ	286				
Είσπραξη φόρων περιουσίας προηγούμενων ετών	78	-83	-83		
Μεταφορά εσόδων από ANFAs	-14	-165	-47	83	83
Διαφορά απαιτήσεων εισπράξεων από ΕΕ	299	-971	-971	-397	-397
Εκπομπές ρύπων	-41				
Προκαταβολές από ΕΕ	22	35	35		-200
Λοιπές προσαρμογές	-8				
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	301				

Πίνακας 2.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System Accounts (ESA 95)^{1,2}					
(σε εκατ. ευρώ)					
Περιγραφή κατηγορίας εσόδου - δαπάνης	2013 Πραγμ/σεις (προσωρινά στοιχεία) ³	2014		2015	
		Προβλέψεις ΜΠΔΣ ⁴	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές – Δαπάνες	-416	-1.554	-1.640	-2.533	-1.486
Εξοπλιστικά προγράμματα (διαφορά πληρωμών-παραλαβών)	45	117	33	121	111
Εφαρμογή νέου ειδικού μισθολογίου	-131				
Διαφορά απλήρωτων οφειλών κράτους με 31/12 προηγούμενου έτους	567	270	313	100	100
Καθαρή εξοικονόμηση από εργασιακή εφεδρεία/κινητικότητα (αφορά τη Γενική Κυβέρνηση)		148	23	127	135
Ατακτοποιήτες προκαταβολές		50	10		
Υπόλοιπο λογαριασμών εκτός προϋπολογισμού	71				
Δεδουλευμένοι τόκοι	-1.562	-2.200	-1.800	-3.100	-2.000
Λογαριασμοί Θησαυροφυλακίου	360	250	250	160	160
ΕΛΕΓΕΠ	100	-228	-189	25	-108
Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου (επιδοτήσεις)	-43	-82	-52	-62	-62
Προσαρμογή στο έλλειμμα εγγυημένων δανείων (ΟΔΙΕ, ΕΑΒ και ΟΑ)	118	85	85	45	45
Πολυτεχνικά ΟΓΑ	160	-164	-160		
Δαπάνες αποκρατικοποιήσεων	-41				
Συμφηφισμός αποδόσεων με την ΕΕ		150	70		
Αναδρομικά δικαστικών 2003-2007			141		
Αναδρομικά δικαστικών και στελεχών Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμα- των Ασφαλείας 2012-2014			-415		83
Λοιπές Προσαρμογές	-60	50	50	50	50
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA95	-3.930	3.260	2.391	4.201	5.035
% ΑΕΠ	-2,2%	1,8%	1,3%	2,2%	2,7%
Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA95	-11.536	-4.840	-5.109	-4.999	-2.865
% ΑΕΠ	-6,3%	-2,7%	-2,8%	-2,7%	-1,5%
Ισοζύγιο νομικών προσώπων πλην ΔΕΚΟ	1.095	1.202	1.051	1.503	1.295
ΑΚΑΓΕ	818	851	866	1.067	1.067
Λοιπά νομικά πρόσωπα	277	351	185	436	228
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	897	465	472	576	530
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-9.544	-3.173	-3.586	-2.920	-1.039
Ισοζύγιο ΟΤΑ	154	378	283	844	605
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΤΑ	616	405	345	9	123
Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA95	770	783	628	853	729
Ισοζύγιο ΟΚΑ	1.919	-1.012	-1.184	-710	-474
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΚΑ	3.448	1.771	2.735	502	446
Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA95	5.367	759	1.551	-208	-28
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-3.407	-1.631	-1.408	-2.275	-338
% ΑΕΠ	-1,9%	-0,9%	-0,8%	-1,2%	-0,2%
Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	7.222	8.080	7.501	9.129	7.860
% ΑΕΠ	4,0%	4,4%	4,1%	4,8%	4,2%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	3.815	6.449	6.093	6.853	7.521
% ΑΕΠ	2,1%	3,5%	3,3%	3,6%	4,0%
ΑΕΠ	182.054	182.231	182.231	188.265	188.265

¹ Για το 2015 δεν έχουν περιληφθεί δαπάνες ύψους 1.500 εκατ. ευρώ για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών.

² Για το 2013 δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες του Προγράμματος Στήριξης Τραπεζών.

³ Προσωρινά στοιχεία, σύμφωνα με τα στοιχεία Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ-EDP) μηνός Απριλίου 2014 της ΕΛΣΤΑΤ.

⁴ Στο ΜΠΔΣ δεν περιλαμβάνονται τα ANFAs και SMPs στα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, καθώς δεν υπολογίζονται για τους στόχους του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής. Όμως, προκειμένου να είναι ευχερέστερη η σύγκριση, στο σκέλος των εσόδων έχουν προστεθεί τα προβλεπόμενα ποσά των ANFAs και SMPs.

Πίνακας 2.2 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής (σε εκατ. ευρώ)					
	2013	2014		2015	
	Πραγματοποιήσεις (προσωρινά στοιχεία) ¹	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις
1. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA-95 (μεταφορά από πίνακα 2.1)	3.815	6.449	6.093	6.853	7.521
Προσαρμογές Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής					
Μεταφορά εσόδων από ANFAs και SMPs (σε δεδουλευμένη βάση)	-2.701	-2.443	-2.419	-2.117	-2.098
Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δις. ευρώ από ΕΕ (GLF)	-286				
Προσαρμογή για ΕΕΤΑ (πρώην ΕΕΤΗΔΕ)	435	185	193		
Προσαρμογή για επιστροφές φόρων προ Οκτωβρίου 2012	467				
Προσαρμογή για το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	28				
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-301		-267		
2. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής	1.457	4.191	3.600	4.736	5.423
% ΑΕΠ	0,8%	2,3%	2,0%	2,5%	2,9%
3. Στόχος Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής		2.733	2.733	5.648	5.648
% ΑΕΠ	0,0%	1,5%	1,5%	3,0%	3,0%
4. Δημοσιονομικό κενό(-) ή Πλεόνασμα(+) Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής	1.457	1.457	866	-912	-225
% ΑΕΠ	0,8%	0,8%	0,5%	-0,5%	-0,1%
ΑΕΠ	182.054	182.231	182.231	188.265	188.265

¹ Προσωρινά στοιχεία, σύμφωνα με τα στοιχεία Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ-EDP) Απριλίου της ΕΛΣΤΑΤ

1.1 Τακτικός Προϋπολογισμός

Έσοδα

Τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, μετά τη μείωση των επιστροφών, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 49.738 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας υστέρηση κατά 1.045 εκατ. ευρώ ή 2,1% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018. Η απόκλιση αυτή υπερκαλύπτεται, σε δημοσιονομική βάση, μετά τις εθνικολογιστικές προσαρμογές, κυρίως από την παράταση στην προθεσμία καταβολής των δύο δόσεων του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ), οι οποίες θα εισπραχθούν τους δύο πρώτους μήνες του 2015.

Λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικολογιστικές προσαρμογές, τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, σε δημοσιονομική βάση, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 49.660 εκατ. ευρώ, ήτοι αυξημένα κατά 119 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου.

Τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, μετά τη μείωση των επιστροφών, θα είναι αυξημένα κατά 2 δις. ευρώ σε σχέση με το 2013, λόγω της επίδρασης παρεμβάσεων που έχουν θεσμοθετηθεί τα προηγούμενα χρόνια, της αυξανόμενης φορολογικής συμμόρφωσης αλλά και της βελτίωσης της οικονομικής δραστηριότητας.

Άμεσοι φόροι

Από την άμεση φορολογία, εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν 21.339 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας μείωση κατά 5,4% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018. Η απόκλιση έναντι των στόχων, σε ταμειακή βάση, οφείλεται, κυρίως, στην παράταση που δόθηκε για την καταβολή του

ΕΝΦΙΑ έως και το Φεβρουάριο του 2015, στην αναμενόμενη μείωση των εσόδων από τη φορολόγηση των τόκων των καταθέσεων λόγω της μείωσης των επιτοκίων, και στη μειωμένη απόδοση συγκεκριμένων μέτρων που είχαν περιληφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018, όπως η φορολόγηση των αποθεματικών των εταιρειών που δεν είχαν φορολογηθεί και ο φόρος υπεραξίας μεταβίβασης κεφαλαίου.

Αντίθετα, αύξηση παρουσιάζει η είσπραξη των άμεσων φόρων παρελθόντων ετών από ληξιπρόθεσμες οφειλές, καθώς και η είσπραξη εκκρεμών οφειλών από το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων (ΕΕΤΑ) και από το Φόρο Ακίνητης Περιουσίας (ΦΑΠ).

Έμμεσοι φόροι

Από τους έμμεσους φόρους, αναμένεται να εισπραχθούν 24.312 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μικρή αύξηση κατά 0,1% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018. Η ικανοποιητική εκτέλεση στο σκέλος των έμμεσων φόρων αποδίδεται, κυρίως, στη σταδιακή ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης που, σε συνδυασμό με την αύξηση της τουριστικής κίνησης, τόνωσε τις εισπράξεις ΦΠΑ των λοιπών προϊόντων και των λοιπών συναλλαγών, η οποία υπερκαλύπτει τη μείωση των εσόδων από τον Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης (ΕΦΚ) και ιδίως του ΦΠΑ πετρελαιοειδών, εξαιτίας κυρίως της μείωσης της κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης που επήλθε μετά την εναρμόνιση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης.

Στις εκτιμήσεις για το 2014, έχουν ενσωματωθεί και οι προβλέψεις για μικρή απώλεια εσόδων (στο τελευταίο τρίμηνο) εξαιτίας της μείωσης κατά 30% του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης, μέτρο που θα ανακουφίσει τους πολίτες και τα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα αφού διατηρούνται παράλληλα τα διευρυμένα κριτήρια χορήγησης του επιδόματος θέρμανσης.

Μη φορολογικά έσοδα

Τα μη φορολογικά έσοδα εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 3.088 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας αύξηση κατά 10,8% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018. Η αύξηση αυτή προέρχεται, κυρίως, από την είσπραξη φόρων με ταυτότητα οφειλής που εφαρμόζεται για πρώτη φορά. Σημειώνεται ότι ορισμένες κατηγορίες φορολογικών εσόδων καταχωρούνται προσωρινά σε μη φορολογικό κωδικό εσόδων και στη συνέχεια, μετά από έλεγχο των ΔΟΥ, καταλογίζονται στις κατηγορίες εσόδων που αντιστοιχούν.

Μη τακτικά έσοδα

Τα μη τακτικά έσοδα (έσοδα από καταργηθέντες ειδικούς λογαριασμούς, ΝΑΤΟ κ.λπ.) εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στο ποσό των 1.123 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 3,6% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Μεταφορά αποδόσεων από τη διακράτηση ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFA)

Από τη μεταφορά αποδόσεων από τη διακράτηση ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια των Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFAs) αναμένεται να εισπραχθούν, σε δημοσιονομική βάση, 478,8 εκατ. ευρώ και από το Securities Market Programme – SMPs, από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), 1.941 εκατ. ευρώ, ήτοι συνολικά 2.419,8 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι τα έσοδα αυτά κατατίθενται απευθείας στον ειδικό λογαριασμό εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους (segregated account) και δεν υπολογί-

ζονται στο αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με τους όρους του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής.

Επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων αναμένεται να διαμορφωθούν στα 3.136 εκατ. ευρώ, δηλαδή στο επίπεδο του στόχου που είχε τεθεί.

Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 49.326 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 415 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018 και κατά 2.483 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2013. Εάν συνυπολογιστούν και οι δαπάνες για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του κράτους, οι οποίες για το 2014 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.219 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 717 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018, που θα ενισχύσει τη ρευστότητα στην πραγματική οικονομία, τότε οι συνολικές δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 50.545 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 302 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Οι πρωτογενείς δαπάνες (προ τόκων) του Τακτικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 42.483 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 128 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018 και κατά 1.747 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2013.

Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνει το γεγονός ότι έχει ελεγχθεί η διαχείριση και έχει προωθηθεί η πειθαρχία στο σκέλος των δημόσιων δαπανών, με αποτέλεσμα η απόδοση των παρεμβάσεων δημοσιονομικής πολιτικής να ανταποκρίνεται στις αρχικές εκτιμήσεις, γεγονός που οφείλεται και στη συντονισμένη από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς προσπάθεια.

Ανάλυση δαπανών κατά κατηγορίες

Μισθοί και συντάξεις

Οι δαπάνες για μισθούς και συντάξεις εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 18.613 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 125 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018, που αποδίδεται κυρίως στην αύξηση των δαπανών μισθοδοσίας λόγω:

- της κινητικότητας προσωπικού και της συνεπακόλουθης μεταφοράς των σχετικών κονδυλίων από φορείς των λοιπών υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης (κυρίως από τους ΟΤΑ α' βαθμού και από τον ΕΟΠΥΥ) σε φορείς της Κεντρικής Διοίκησης (κυρίως στα Υπουργεία Υγείας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης, Εσωτερικών και στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις),
- των νέων προσλήψεων προσωπικού με βάση τον κανόνα 1:1 (μια πρόσληψη για κάθε μια αναγκαστική αποχώρηση) και
- την καταβολή αυξημένων αποδοχών στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωματιών Ασφαλείας, εν ενεργεία και συνταξιούχους, από 1/7/2014.

Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 14.390 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 635 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018, η οποία αποδίδεται κυρίως:

- στην ανάγκη πρόσθετης χρηματοδότησης των νοσοκομείων, ως αντιστάθμισμα της μειωμένης χρηματοδότησής τους από τον ΕΟΠΥΥ,
- στις μειωμένες μεταβιβάσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού κυρίως προς τον ΕΟΠΠΥ λόγω των μειωμένων δαπανών μισθοδοσίας του από την εφαρμογή του μέτρου της κινητικότητας του ιατρικού κυρίως προσωπικού,
- στην αύξηση των επιχορηγήσεων του ΟΓΑ και του ΟΑΕΕ με ταυτόχρονη ισόποση μείωση των αποδιδόμενων πόρων προς αυτούς και
- στις δαπάνες για τη χορήγηση αποζημιώσεων του προσωπικού της ΕΡΤ.

Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 5.770 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 126 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018, που αποδίδεται κυρίως στις αυξημένες δαπάνες για την κάλυψη:

- των υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών της «ΟΑΣΘ ΑΕ» βάσει διαιτητικών αποφάσεων,
- της διενέργειας των δημοτικών εκλογών και των ευρωεκλογών,
- της λειτουργίας του τηλεπικοινωνιακού έργου ΣΥΖΕΥΞΙΣ Ι και
- της μίσθωσης επιπλέον εναέριων μέσων δασοπυρόσβεσης του Πυροσβεστικού Σώματος για την αντιπυρική περίοδο του 2014.

Οι αυξήσεις αυτές αντισταθμίζονται, μερικώς, από τη μείωση των δαπανών για επιχορηγήσεις, αφού λόγω της κινητικότητας και των αποχωρήσεων του προσωπικού μειώνονται αντίστοιχα και οι ανάγκες των φορέων για επιχορήγηση για την κάλυψη των δαπανών μισθοδοσίας.

Ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ) και το Ελληνικό Δημόσιο έχουν συνάψει, από τον Απρίλιο του 2001, διμερή συμφωνία για την κάλυψη των ελλειμμάτων του ΟΑΣΘ.

Για την περίοδο 2008-2013 το επιπλέον ποσό της δαπάνης για την κάλυψη των ελλειμμάτων του ΟΑΣΘ ανήλθε σε 687 εκατ. ευρώ περίπου.

Το 2014 εκδόθηκαν δύο κοινές Υπουργικές αποφάσεις για τον ΟΑΣΘ οι οποίες προβλέπουν:

- την αναμόρφωση της τιμολογιακής του πολιτικής καθώς και λοιπές παρεμβάσεις για βελτίωση των αποτελεσμάτων του και
- τη ρύθμιση του ύψους της επιχορηγήσής του, για τα έτη 2015-2017.

Στο πλαίσιο αυτό, συμφωνήθηκε ότι το Δημόσιο θα καλύψει τα ελλείμματα της περιόδου 2012-2013 με επιπλέον κονδύλια ύψους 121 εκατ. ευρώ περίπου, διαμορφώνοντας το ποσό χρηματοδότησης της περιόδου αυτής σε 808 εκατ. ευρώ περίπου.

Με τη συμφωνία αυτή επιτεύχθηκε σημαντική εκλογίκευση του ποσού της ετήσιας ενίσχυσης του ΟΑΣΘ από τον Κρατικό Προϋπολογισμό με ποσά τα οποία προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 53 εκατ. ευρώ για το 2015, 47 εκατ. ευρώ για το 2016 και 44 εκατ. ευρώ για το 2017.

Επομένως, με βάση τα παραπάνω, οι εξοικονομήσεις για τον κρατικό προϋπολογισμό αναμένεται ότι θα ανέλθουν σε 260 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2015-2017.

Οι ρυθμίσεις έχουν ενσωματωθεί στο Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΟΑΣΘ.

Αποδιδόμενοι πόροι

Η πρόβλεψη για το ύψος των δαπανών αυτών ανέρχεται σε 3.348 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 453 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018. Η μείωση αυτή οφείλεται, κυρίως, στις μειωμένες αποδόσεις προς τον ΟΓΑ και τον ΟΑΕΕ λόγω του πρόσφατου εξορθολογισμού των εσόδων υπέρ τρίτων με στόχο τη βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης των δημόσιων πόρων. Για την αποτροπή της μείωσης της συνολικής χρηματοδότησης των εν λόγω φορέων, έχει προβλεφθεί η αντιστάθμιση της απώλειας αυτής με αντίστοιχη ενίσχυση των επιχορηγήσεών τους από τον Τακτικό Προϋπολογισμό.

Αποθεματικό

Ιδιαίτερα λελογισμένη είναι η χρήση και αξιοποίηση του αποθεματικού του Τακτικού Προϋπολογισμού, ακολουθώντας την πορεία απορρόφησης του προηγούμενου έτους. Συγκεκριμένα, κατά το οκτάμηνο του 2014, έχουν κατανεμηθεί 466 εκατ. ευρώ ή το 41,6% των πιστώσεων του αποθεματικού που προβλέπονταν στον Προϋπολογισμό, ενώ θα διατεθούν επιπλέον 300 εκατ. ευρώ για την ενίσχυση της επιχορήγησης των νοσοκομείων, ως αντιστάθμισμα των μειωμένων μεταβιβάσεων από τον ΕΟΠΥΥ.

Το μέρος του αποθεματικού που έχει ήδη κατανεμηθεί, αφορά κυρίως την κάλυψη έκτακτων και ανελαστικού χαρακτήρα δαπανών, κυρίως για:

- την επιχορήγηση στο Δήμο Κεφαλονιάς για την ενίσχυση των πληγέντων από τους σεισμούς,
- την εκτέλεση τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων,
- τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών και των ευρωεκλογών,
- την αντιμετώπιση έκτακτων δαπανών τροφοδοσίας κρατουμένων,
- τη μίσθωση επιπλέον εναέριων μέσων δασοπυρόσβεσης,
- την κάλυψη πρόσθετων δαπανών ασφάλειας ναυσιπλοΐας,
- επιδοτήσεις άγονων ναυτιλιακών γραμμών,
- αποζημιώσεις του προσωπικού της πρώην «ΕΡΤ ΑΕ»,
- την κάλυψη υποχρεώσεων προηγούμενων ετών προς την «ΟΑΣΘ ΑΕ» σε εκτέλεση διαιτητικών αποφάσεων,
- τη λειτουργία του έργου ΣΥΖΕΥΞΙΣ Ι και
- την επιχορήγηση των «Ελληνικών Αμυντικών Συστημάτων-ΕΑΣ ΑΕ» και της «ΕΛΒΟ ΑΕ», στο πλαίσιο της εξυγίανσής τους.

Τόκοι

Οι ταμειακές δαπάνες για τόκους, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 5.700 εκατ. ευρώ (3,1% του ΑΕΠ), μειωμένες κατά 200 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018 λόγω της σημαντικής μείωσης, τους τελευταίους μήνες, των επιτοκίων των εντόκων γραμματίων, που δεν είχε περιληφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018.

Δαπάνες εκταμίευσης δανείων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF)

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 51 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 4 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Εξοπλιστικά προγράμματα

Οι ταμειακές δαπάνες για την υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 450 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 83 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Καταπτώσεις εγγυήσεων

Το συνολικό ύψος των δαπανών για καταπτώσεις εγγυήσεων προς φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 642 εκατ. ευρώ, στο ύψος των προβλέψεων του ΜΠΔΣ 2015-2018.

1.2 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)

Οι πληρωμές του ΠΔΕ μέχρι το τέλος του 2014 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν συνολικά σε 6.800 εκατ. ευρώ, από τα οποία 6.100 εκατ. ευρώ θα διατεθούν για έργα συγχρηματοδοτούμενα και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα υπόλοιπα 700 εκατ. ευρώ για έργα που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους. Ένας από τους βασικότερους δημοσιονομικούς στόχους στην εκτέλεση του προϋπολογισμού του ΠΔΕ για το 2014 παραμένει η επίτευξη της απορρόφησης των προβλεπόμενων πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, η εξασφάλιση δηλαδή της εισροής της κοινοτικής συνδρομής.

Ειδικότερα, στο ΠΔΕ 2014 δίδεται έμφαση στην ταχεία υλοποίηση όλων των δράσεων του ΕΣΠΑ καθώς και των λοιπών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (Αγροτικής Ανάπτυξης, Αλιείας κ.λπ.), δεδομένου ότι τα επιχειρησιακά προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 έχουν εισέλθει στην τελική φάση υλοποίησής τους, καθώς και στην επίσπευση των ενεργειών για την έναρξη της υλοποίησης έργων που θα βαρύνουν τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020.

1.3 Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης

Τοπική Αυτοδιοίκηση

Το ισοζύγιο του ενοποιημένου προϋπολογισμού των ΟΤΑ (Δήμων και Περιφερειών), σε δημοσιονομική βάση, για το έτος 2014 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 628 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου ύψους 783 εκατ. ευρώ του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Η απόκλιση αυτή αποδίδεται, κυρίως, στην αύξηση των επενδυτικών και λειτουργικών δαπανών των ΟΤΑ, λόγω και της διεξαγωγής των αυτοδιοικητικών εκλογών. Επισημαίνεται ότι, η μείωση της χρηματοδότησης των ΟΤΑ από τον Τακτικό Προϋπολογισμό οφείλεται στην εφαρμογή του μέτρου της διαθεσιμότητας και κινητικότητας των υπαλλήλων της τοπικής αυτοδιοίκησης με αποτέλεσμα τη μεταφορά των πιστώσεων μισθοδοσίας κυρίως σε φορείς της κεντρικής διοίκησης όπου μετακινήθηκε το προσωπικό αυτό.

Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)

Το ταμειακό ισοζύγιο των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (Ασφαλιστικά Ταμεία, Οργανισμοί Απασχόλησης, ΕΟΠΥΥ και νοσοκομεία) αναμένεται να διαμορφωθεί σε έλλειμμα ύψους 1.184 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου για έλλειμμα ύψους 1.012 εκατ. ευρώ στο ΜΠΔΣ 2015-2018.

Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται κυρίως:

- στη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών λόγω της συνεχιζόμενης ύφεσης,
- στην αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης κυρίως στις επικουρικές και εν μέρει στις κύριες συντάξεις,
- στην αύξηση της δαπάνης για το ΕΚΑΣ, καθώς και
- στην αύξηση των δαπανών παροχών υπηρεσιών υγείας.

Ωστόσο, σε δημοσιονομική βάση, το αποτέλεσμα αναμένεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1,6 δισ. ευρώ, έναντι στόχου 0,8 δισ. ευρώ, λόγω κυρίως της μείωσης των απλήρωτων υποχρεώσεων κατά 2,7 δισ. ευρώ για το σύνολο του τομέα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του προγράμματος εξόφλησης ληξιπρόθεσμων οφειλών.

- **Ασφαλιστικά Ταμεία**

Η εκτιμώμενη μείωση εισπραξης των ασφαλιστικών εισφορών δεν θα είναι ιδιαίτερα σημαντική, γεγονός που αποδίδεται κυρίως στην ανάσχεση των συνεπειών της μακροχρόνιας ύφεσης, στη μείωση του μισθολογικού κόστους και στη συγκράτηση της ανεργίας.

Η εκτιμώμενη υπέρβαση στο σκέλος των δαπανών, έναντι των στόχων, οφείλεται στις κύριες και στις επικουρικές συντάξεις, λόγω του αυξημένου αριθμού των νέων συνταξιούχων και στα αυξημένα ποσά για την καταβολή αναδρομικών μετά την οριστική έκδοση των συντάξεων.

Αυξημένη εμφανίζεται και η δαπάνη για το ΕΚΑΣ, εξαιτίας της μη αναπροσαρμογής των κριτηρίων χορήγησης του και κατά συνέπεια της αύξησης του αριθμού των δικαιούχων.

Προκειμένου να αντισταθμιστούν οι απώλειες, κυρίως, στο σκέλος των εσόδων των Ασφαλιστικών Ταμείων, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας συνεχίζει να υλοποιεί συγκεκριμένες δράσεις που στοχεύουν, κυρίως, στην αναδιάρθρωση του ΟΑΕΕ, στην καταπολέμηση της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας, στην αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής και στην ολοκλήρωση των διαδικασιών συμψηφισμού φορολογικών απαιτήσεων με ασφαλιστικές οφειλές.

- **Οργανισμοί Απασχόλησης**

Οι ασφαλιστικές εισφορές του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) θα παραμείνουν εντός των στόχων που έχουν περιληφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018. Το ύψος των δαπανών για επιδόματα ανεργίας θα μειωθεί, κυρίως λόγω της αλλαγής των χαρακτηριστικών της ανεργίας, εξαιτίας της αύξησης του αριθμού των μακροχρόνια ανέργων. Ωστόσο, εκτιμάται ότι θα αυξηθούν οι δαπάνες για προγράμματα ενίσχυσης της απασχόλησης λόγω της υιοθέτησης ενεργητικών πολιτικών για την απασχόληση, σύμφωνα με το σχεδιασμό του Οργανισμού.

- **Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ)**

Τα στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του ΕΟΠΥΥ καταγράφουν αύξηση των υποχρεώσεων του, κυρίως στην κατηγορία των λοιπών παροχών ασθένειας (διαγνωστικές εξετάσεις, νοσήλια ιδιωτικών κλινικών, φυσικοθεραπείες, συμβεβλημένοι γιατροί, δαπάνες ασφαλισμένων ΕΟΠΥΥ), αλλά και στη φαρμακευτική δαπάνη. Το αυξημένο ύψος των υποχρεώσεων αυτών αντιμετωπίζεται, στο μεγαλύτερο μέρος του, με την εφαρμογή μηχανισμών αυτόματης επιστροφής (clawback) και κλιμακούμενου ποσοστού επιστροφής (rebate) ώστε να τηρηθούν τα καθορισμένα από το ΜΠΔΣ 2015-2018 όρια δαπανών για τις συγκεκριμένες κατηγορίες. Με τη χρήση των παραπάνω εργαλείων, εκτιμάται ότι ο ΕΟΠΥΥ θα βελτιώσει το ταμειακό του αποτέλεσμα σε σχέση με αυτό που είχε προβλεφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018, και, κυρίως θα μειώσει σημαντικά τις απλήρωτες υποχρεώσεις του προς τρίτους σε σχέση με το ύψος τους της 31/12/2013.

Στο σκέλος των εσόδων, οι ασφαλιστικές εισφορές του ΕΟΠΥΥ αναμένεται να παραμείνουν εντός των στόχων, ενώ η μείωση της επιχορήγησής του κατά 140 εκατ. ευρώ περίπου οφείλεται στην εφαρμογή του προγράμματος διαθεσιμότητας/κινητικότητας του προσωπικού του. Σημαντικό μέρος από τη μείωση της επιχορήγησης μεταφέρθηκε για την αντιμετώπιση των δαπανών μισθοδοσίας του ιατρικού και υγειονομικού προσωπικού που μετακινήθηκε από τον ΕΟΠΥΥ στο νεοσύστατο Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας (ΠΕΔΥ).

- **Νοσοκομεία**

Ο προϋπολογισμός των νοσοκομείων στο σκέλος των εσόδων εκτελείται σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, πλην των μεταβιβάσεων από τον ΕΟΠΥΥ, όπου παρατηρείται σημαντική υστέρηση. Το συγκεκριμένο πρόβλημα θα αντιμετωπιστεί με περαιτέρω μεταβιβάσεις πιστώσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Αντίστοιχα, στο σκέλος των δαπανών οι συνολικές υποχρεώσεις για προμήθειες των νοσοκομείων θα κινηθούν εντός των ορίων του ΜΠΔΣ 2015-2018, ενώ οι πληρωμές αναμένεται να επιταχυνθούν σημαντικά έως και το τέλος του έτους μετά και τη ρύθμιση του Ν. 4286/2014 (ΦΕΚ 194 Α'). Σε κάθε περίπτωση, έως το τέλος του τρέχοντος οικονομικού έτους αναμένεται σημαντική μείωση των απλήρωτων υποχρεώσεων των νοσοκομείων του ΕΣΥ, καθώς αυτές θα εξοφληθούν και με τη χρήση των ταμειακών τους διαθεσίμων. Προς την ίδια κατεύθυνση, έχει προβλεφθεί και πρόσθετη χρηματοδότηση για την εκκαθάριση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων που δημιουργήθηκαν μετά την 1/1/2012.

- **Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών ΟΚΑ**

Οι ΟΚΑ έχουν χρηματοδοτηθεί από το Δεκέμβριο 2012 μέχρι τον Ιούλιο του 2014 από την ειδική πίστωση για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων με ποσό 4.590 εκατ. ευρώ που αναλύεται ως εξής:

Ασφαλιστικά Ταμεία και Οργανισμοί Απασχόλησης :	1.773,1 εκατ. ευρώ
ΕΟΠΥΥ :	1.523,0 εκατ. ευρώ
Νοσοκομεία :	1.293,9 εκατ. ευρώ

Από τα ποσά των ανωτέρω χρηματοδοτήσεων, οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές, έως 31/7/2014, σε δικαιούχους, ανέρχονται σε 4.255,4 εκατ. ευρώ με την παρακάτω ανάλυση:

Ασφαλιστικά Ταμεία και Οργανισμοί Απασχόλησης :	1.723,9 εκατ. ευρώ
ΕΟΠΥΥ :	1.245,5 εκατ. ευρώ
Νοσοκομεία :	1.286,0 εκατ. ευρώ

- **Πιλοτική εφαρμογή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος**

Το πρόγραμμα αυτό έχει ως σκοπό την παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας με την παροχή στους δικαιούχους ενίσχυσης εισοδήματος συνδυαζόμενης με δράσεις κοινωνικής επανένταξης. Η αρχική εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος εκτιμάται ότι θα τεθεί σε λειτουργία το τελευταίο τρίμηνο του 2014, με την επιλογή δεκατριών (13) δήμων και αρχική διάρκεια έξι (6) μήνες.

Για την καθολική εφαρμογή του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο οι πιστώσεις αναμένεται να καλυφθούν από πόρους που θα προέλθουν αποκλειστικά από τη συνολική αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας στη χώρα.

1.4 Εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών

Στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής είχε περιληφθεί μια σημαντική δράση που απέβλεπε στη μείωση του συνολικού ύψους των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της Γενικής Κυβέρνησης με απώτερο στόχο την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας. Έτσι λοιπόν στην τρίτη επικαιροποίηση του Προγράμματος Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Πολιτικής συμφωνήθηκε με τους εταίρους η ενεργοποίηση ενός προγράμματος χρηματοδότησης για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, με την τήρηση πολύ συγκεκριμένων προϋποθέσεων, κυρίως της μη δημιουργίας, από τους φορείς, νέων υποχρεώσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Οικονομικών ανέπτυξε πρωτοβουλίες σύμφωνα με τις οποίες προβλέφθηκε η χρηματοδότηση των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης με στόχο την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί και καταγραφεί στις 31/12/2011. Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις περιλάμβαναν τόσο υποχρεώσεις δαπανών που δεν είχαν εξοφληθεί όσο και επιστροφές φόρων που δεν είχαν καταβληθεί στους δικαιούχους.

Η σχετική διάθεση πόρων για ενίσχυση των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης άρχισε το Δεκέμβριο του 2012 και ως το τέλος του έτους 2013 το ύψος τους έφθασε τα 6,77 δισ. ευρώ. Από το ποσό αυτό εξοφλήθηκαν ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις σε τρίτους ύψους 6,19 δισ. ευρώ, ενώ μέχρι τις 31/7/2014 οι φορείς έχουν χρηματοδοτηθεί με το συνολικό ποσό των 7,09 δισ. ευρώ και έχουν εξοφληθεί ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις σε τρίτους ύψους 6,69 δισ. ευρώ.

Μέχρι το τέλος του 2014 εκτιμάται ότι θα έχουν χρηματοδοτηθεί οι φορείς με το συνολικό ποσό των 7,2 δισ. ευρώ περίπου, ενώ το ποσό αυτό υπολογίζεται ότι θα έχει καταβληθεί στους δικαιούχους στο σύνολό του, εφόσον οι φορείς εντείνουν τις προσπάθειες εκκαθάρισης και εξόφλησης των υποχρεώσεών τους.

Έτσι λοιπόν με συντονισμένη προσπάθεια εκτιμάται ότι μέχρι τέλος του 2014 θα επιτευχθεί η χρηματοδότηση των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης στους ακόλουθους υποτομείς:

Πίνακας 2.4 Χρηματοδοτήσεις φορέων Γενικής Κυβέρνησης από το πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων οφειλών ως τέλος 2014 (σε εκατ. ευρώ)	
Φορέας Γενικής Κυβέρνησης	2014
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (περιλαμβανομένων και ΝΠ των ΟΤΑ)	1.145
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (εκτός ΕΟΠΥΥ και Νοσοκομείων)	1.773
Περιθαλψη – ΕΟΠΥΥ	1.526
Νοσοκομεία	1.294
Κράτος – Υπουργεία	534
Λοιπά νομικά πρόσωπα	127
Σύνολο χρηματοδότησης δαπανών	6.400
Κράτος - Επιστροφές φόρων	793
Σύνολο χρηματοδότησης Φορέων Γενικής Κυβέρνησης⁽¹⁾	7.193

⁽¹⁾ Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω μεγέθη -εξαιρουμένου του κράτους- έχουν εμφανισθεί στα έσοδα και έξοδα όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα παραπάνω ποσά χρηματοδοτήσεων εκταμιεύονται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και εμφανίζονται στους προϋπολογισμούς των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, με ισόποση αύξηση των εσόδων (είσπραξη επιχορηγήσεων από το κράτος) και αύξηση των δαπανών τους (για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών τους).

Σε δημοσιολογιστική βάση (κατά ESA-95), επέρχεται αντίστοιχη μείωση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης προς ιδιώτες. Στις περιπτώσεις εκείνες όπου για διαδικαστικούς λόγους τα ποσά δεν έχουν ακόμα εξοφληθεί, παραμένουν ως ταμειακά διαθέσιμα στους υποτομείς βελτιώνοντας το ταμειακό ισοζύγιο τους.

Το συνολικό ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης την 31/12/2012 ανέρχονταν στα 9,5 δισ. ευρώ, ενώ την 31/8/2014 το ποσό αυτό περιορίστηκε στα 4,7 δισ. ευρώ.

Μετά την ψήφιση του ν. 4281/2014, στο πλαίσιο της προσπάθειας εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών των φορέων Γενικής Κυβέρνησης και προκειμένου να αξιοποιηθούν οι πόροι που έχουν εξασφαλιστεί για το σκοπό αυτό, ποσό ύψους 800 εκατ. ευρώ θα κατευθυνθεί στη στοχευμένη αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων που δημιουργήθηκαν μετά την 1/1/2012, ειδικότερα στους τομείς υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης.

2. Προβλέψεις 2015

Η δημοσιονομική στρατηγική και για το έτος 2015 θα είναι προσανατολισμένη στην εδραίωση υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων και στην επίτευξη διατηρήσιμων ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης.

Ειδικότερα για την υλοποίηση των στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής οι προτεραιότητες θα στοχεύουν:

- στην επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των θεσμικών αλλαγών στο δημόσιο τομέα,

- στη συνέχιση των αποκρατικοποιήσεων και την επιτάχυνση του προγράμματος αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου,
- στη διαμόρφωση συνθηκών που θα επιτρέψουν την περαιτέρω ενίσχυση του δημοσιονομικού εγχειρήματος με αναπτυξιακές δράσεις και πρωτοβουλίες και
- στην ανακούφιση των νοικοκυριών και επιχειρήσεων, με στοχευμένες παρεμβάσεις όπως η μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης, η μείωση της εισφοράς αλληλεγγύης κατά 30%, η κατάργηση φόρων υπέρ τρίτων, η διατήρηση του ΦΠΑ στην εστίαση στο 13% κ.λπ.

2.1 Βασικά μεγέθη προϋπολογισμού

Για το έτος 2015, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών, το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να εμφανίσει έλλειμμα ύψους 338 εκατ. ευρώ ή 0,2% του ΑΕΠ, ιδιαίτερα βελτιωμένο σε σχέση με το ΜΠΔΣ 2015-2018 στο οποίο προβλεπόταν έλλειμμα 2,3 δισ. ευρώ ή 1,2% του ΑΕΠ.

Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με την ίδια μεθοδολογία, προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 7,5 δισ. ευρώ ή στο 4% του ΑΕΠ. Σε σχέση με τις εκτιμήσεις του ΜΠΔΣ 2015-2018, παρουσιάζεται αυξημένο κατά 0,4% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 5,0 δισ. ευρώ ή 2,7% του ΑΕΠ σε σχέση με 2,2% του ΑΕΠ στο ΜΠΔΣ 2015-2018 (Πίνακας 2.1).

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 5,4 δισ. ευρώ ή στο 2,9% του ΑΕΠ, από 4,7 δισ. ευρώ ή 2,5% του ΑΕΠ που είχε συμπεριληφθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018.

Επισημαίνεται ότι δεν έχουν περιληφθεί στα μεγέθη του 2015, θετικές δυνητικές επιδράσεις από:

- τη σημαντική είσπραξη εσόδων που παρατηρείται το 2014 (0,3% του ΑΕΠ) στα μη φορολογικά έσοδα,
- την εξοικονόμηση λειτουργικών, κυρίως, δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού στο 2014, χωρίς την αύξηση των απλήρωτων υποχρεώσεων,
- την προσδοκώμενη βελτίωση των αποτελεσμάτων των ΟΤΑ και των νομικών προσώπων το β' εξάμηνο του έτους 2014,
- τις δευτερογενείς επιδράσεις στην απασχόληση, στο ΑΕΠ και στα δημόσια έσοδα από τη μείωση κατά 3,9% των ασφαλιστικών εισφορών,
- την εφαρμογή συντελεστή βιωσιμότητας στα επικουρικά ταμεία που εποπτεύονται τόσο από το Υπουργείο Εργασίας όσο και από τα άλλα υπουργεία,
- την ολοκλήρωση της επισκόπησης των δαπανών που πραγματοποιείται σε έξι (6) Υπουργεία, από την οποία εκτιμώνται εξοικονομήσεις κυρίως από νομικά πρόσωπα που εποπτεύουν,
- την εφαρμογή των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, τη σταδιακή βελτίωση της ρευστότητας μετά την επαναφορά του Ελληνικού Δημοσίου, των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων στις αγορές καθώς και τις ευρύτερες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και τέλος,
- την περαιτέρω ευνοϊκή επίδραση στα μεγέθη του Προϋπολογισμού από τη γενικότερη βελτίωση της οικονομίας.

Οι παραπάνω ευνοϊκές προοπτικές θα συμβάλλουν στην επίτευξη ή ακόμη και στην υπέρβαση του πρωτογενούς πλεονάσματος για το 2015 σε ποσοστό 3,0% του ΑΕΠ, σύμφωνα με το στόχο του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής.

2.2 Τακτικός Προϋπολογισμός

Έσοδα

Τα καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, σε ταμειακή βάση, προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 50.673 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2,6% έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Η αύξηση αυτή αναμένεται να προέλθει, κυρίως, από:

- Τα αυξημένα έσοδα, κατά 883 εκατ. ευρώ, λόγω της είσπραξης τους πρώτους μήνες του 2015 των δύο δόσεων του ΕΝΦΙΑ του έτους 2014. Ωστόσο το ποσό αυτό, σε δημοσιονομική βάση θα καταγραφεί στο έτος 2014.
- Την αύξηση του φορολογητέου εισοδήματος των μισθωτών, λόγω της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών.
- Την αύξηση της παρακράτησης φόρου από συντάξεις, μετά την εκκαθάριση των πολλαπλών συντάξεων από έναν εκκαθαριστή (ΗΔΙΚΑ). Η παρέμβαση αυτή θα αυξήσει το φόρο εισοδήματος, καθώς θα παρακρατείται ο αναλογών φόρος στην πηγή, ενώ ταυτόχρονα θα ανακουφίσει πολλούς συνταξιούχους που έπρεπε να καταβάλουν αυξημένο φόρο, σε περιορισμένο χρονικό διάστημα, μετά την εκκαθάριση των φορολογικών τους δηλώσεων.
- Την περαιτέρω βελτίωση της είσπραξης φόρων παρελθόντων ετών, εξαιτίας των δράσεων και των πρωτοβουλιών που έχουν σχεδιασθεί από τις αρχές, μεταξύ άλλων και με τη βελτίωση του πλαισίου ρυθμίσεων ληξιπρόθεσμων φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων.

Ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί ότι στον Τακτικό Προϋπολογισμό προβλέπονται μειωμένα έσοδα, από τη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης κατά 30%, και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης κατά 30%.

Τα έσοδα του ΠΔΕ είναι αυξημένα κατά 954 εκατ. ευρώ, σε ταμειακή βάση, έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018 και κατά 754 εκατ. ευρώ, σε δεδουλευμένη βάση.

Η αύξηση αυτή οφείλεται, κυρίως, στις προκαταβολές, από την ΕΕ, για τα προγράμματα που θα υλοποιηθούν κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, οι οποίες δεν είχαν ενσωματωθεί στο ΜΠΔΣ 2015-2018, στα αυξημένα έσοδα από προγράμματα και δράσεις για την Αγροτική Ανάπτυξη και Αλιεία, τις Μεταναστευτικές Ροές και το νέο πρόγραμμα της Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής, καθώς επίσης και στα έσοδα από τις εκτιμώμενες επιστροφές κεφαλαίων που δεν θα χρησιμοποιηθούν από συγκεκριμένα ταμεία, λόγω κλεισίματος την 31/12/2015, της επιλέξιμης περιόδου 2007-2013.

Δαπάνες

Οι συνολικές δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 49.224 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 170 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018, στα ίδια επίπεδα με το 2014, εάν δεν ληφθούν υπόψη οι δαπάνες για το πρόγραμμα εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του 2014, ύψους 1.219 εκατ. ευρώ.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 41.811 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 380 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018 και μειωμένες κατά 672 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2014.

Ανάλυση δαπανών κατά κατηγορίες

Μισθοί και συντάξεις

Οι δαπάνες για μισθούς, συντάξεις και πρόσθετες παροχές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 18.685 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 615 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται, κυρίως, στην αύξηση των δαπανών μισθοδοσίας λόγω:

- της μεταφοράς πιστώσεων από τους λοιπούς υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης, κυρίως από τους ΟΤΑ α' βαθμού και από τον ΕΟΠΥΥ, λόγω της μεταφοράς προσωπικού σε φορείς της Κεντρικής Διοίκησης, κυρίως στα Υπουργεία Υγείας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης, Εσωτερικών και στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, στο πλαίσιο της διαδικασίας κινητικότητας του προσωπικού,
- των νέων προσλήψεων προσωπικού με βάση τον κανόνα 1:1 (μια πρόσληψη για κάθε μια αναγκαστική αποχώρηση),
- της καταβολής αυξημένων αποδοχών των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, εν ενεργεία και συνταξιούχων και
- της καταβολής της πρώτης δόσης των αναδρομικών περικοπών αποδοχών και συντάξεων των δικαστικών και των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας.

Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι πιστώσεις αυτές εγγράφονται για την αντιμετώπιση των επιχορηγήσεων των ασφαλιστικών ταμείων, των νοσοκομείων και των δαπανών για την κοινωνική προστασία (επιδόματα πολυτέκνων, επίδομα θέρμανσης, απόδοση πόρων στο ΑΚΑΓΕ, χορήγηση επιδομάτων σε φοιτητές που σπουδάζουν σε σχολές εκτός του τόπου κατοικίας τους καθώς και σε άλλες δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα).

Οι σχετικές δαπάνες εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 13.931 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 173 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018, η οποία αποδίδεται κυρίως στη μείωση της επιχορήγησης στον ΕΟΠΥΥ λόγω των μειωμένων δαπανών μισθοδοσίας του, μετά τη μεταφορά του μεγαλύτερου μέρους του ιατρικού και υγειονομικού προσωπικού του στο νεοσύστατο Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας (ΠΕΔΥ).

Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες

Για την αντιμετώπιση των δαπανών αυτών έχουν προβλεφθεί πιστώσεις ύψους 5.399 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 48 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Οι μειώσεις των καταναλωτικού χαρακτήρα δαπανών προβλέπεται να επιτευχθούν παρά το γεγονός ότι οι λειτουργικές δαπάνες προβλέπεται να αυξηθούν κυρίως για την κάλυψη του κόστους ενοικίων κτηρίων που στεγάζονται υπηρεσίες του Δημοσίου λόγω της εφαρμογής του προγράμματος πώλησης και ενοικίασης ακινήτων του Δημοσίου (Sale and Lease Back), αλλά και για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων.

Αποδιδόμενοι Πόροι

Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής προβλέπονται να διαμορφωθούν σε ύψος 2.796 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά 14 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις του ΜΠΔΣ 2015-2018, ενώ σε σχέση με την εκτίμηση πραγματοποιήσεων για το 2014, παρουσιάζονται μειωμένες κατά 552 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της κατάργησης απόδοσης στον ΟΓΑ, η οποία καλύπτεται από αύξηση της επιχορήγησής του.

Από τις πιστώσεις αυτές, κυρίως, θα χρηματοδοτηθούν οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού.

Αποθεματικό

Για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων και έκτακτου χαρακτήρα ανελαστικών δαπανών, έχουν προβλεφθεί στον Κρατικό Προϋπολογισμό πιστώσεις ύψους 1.000 εκατ. ευρώ.

Τόκοι

Οι ταμειακές δαπάνες για τόκους προβλέπονται στα 5.900 εκατ. ευρώ ή στο 3,1% του ΑΕΠ, μειωμένες κατά 200 εκατ. ευρώ σε σχέση με το ΜΠΔΣ 2015-2018, από 5.700 εκατ. ευρώ ή 3,1% του ΑΕΠ το 2014.

Δαπάνες εκταμίευσης δανείων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF)

Εκτιμάται ότι δεν θα πραγματοποιηθούν στο 2015 δαπάνες για το EFSF, παρέχοντας εξοικονόμηση κατά 10 εκατ. ευρώ σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018, ενώ σε σχέση με το 2014 η εξοικονόμηση διαμορφώνεται στα 51 εκατ. ευρώ.

Εξοπλιστικά προγράμματα

Οι ταμειακές δαπάνες για την υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, προβλέπονται στα 700 εκατ. ευρώ, στα ίδια επίπεδα με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018, αυξημένες κατά 250 εκατ. ευρώ σε σχέση με τη σχετική εκτίμηση για το 2014.

Καταπτώσεις εγγυήσεων

Το συνολικό ύψος των δαπανών για καταπτώσεις εγγυήσεων προς φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 813 εκατ. ευρώ, στο ύψος των προβλέψεων του ΜΠΔΣ 2015-2018, αυξημένο κατά 171 εκατ. ευρώ σε σχέση με αυτές του 2014. Η αύξηση αυτή θα προέλθει κυρίως από τις καταπτώσεις εγγυήσεων σε φορείς εντός της Γενικής Κυβέρνησης.

2.3 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)

Το ύψος του ΠΔΕ προβλέπεται να φθάσει στα 6.400 εκατ. ευρώ, όσο προβλέπονταν και στο ΜΠΔΣ 2015-2018. Οι δαπάνες αυτές κατανέμονται σε 5.700 εκατ. ευρώ για την προώθηση

των έργων που θα χρηματοδοτηθούν και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε 700 εκατ. ευρώ για τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους.

Η αναπτυξιακή πολιτική προωθείται με την εντατικοποίηση των ενεργειών για ολοκλήρωση των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013 και την επίσπευση των ενεργειών για έναρξη υλοποίησης των προγραμμάτων της νέας περιόδου 2014-2020. Σε ό,τι αφορά στις δράσεις του ΕΣΠΑ, ιδιαίτερη έμφαση δίδεται, εκ νέου, στους τομείς των μεγάλων έργων υποδομών (οδικά έργα, σιδηρόδρομοι, μετρό κ.λπ.), της επιχειρηματικότητας (κυρίως στους τομείς της μεταποίησης και του τουρισμού), της αύξησης της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, της υγείας και της πρόνοιας, των έργων για την προστασία του περιβάλλοντος, των έργων υποδομών των ΟΤΑ και των δράσεων για τη διοικητική μεταρρύθμιση.

Ειδικά, όσον αφορά την υλοποίηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων της νέας περιόδου 2014-2020, επιχειρείται η εμπροσθοβαρής απορρόφηση πόρων για την ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας.

2.4 Λοιποί τομείς Γενικής Κυβέρνησης

Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (πλην ΑΚΑΓΕ)

Κύρια πηγή εσόδων των προϋπολογισμών των νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου αποτελούν οι μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (Τακτικό και ΠΔΕ), ενώ το υπόλοιπο μέρος των εσόδων συνίσταται από έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα καθώς και επιχορηγήσεις που εισπράττονται από τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου για ερευνητικά προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι δαπάνες των προϋπολογισμών των νομικών προσώπων καλύπτουν κατά το ήμισυ τις λειτουργικές δαπάνες και κατά το υπόλοιπο ήμισυ δαπάνες για αποδοχές προσωπικού και επενδυτικές δαπάνες.

Με βάση την πορεία εξέλιξης των μεγεθών των προϋπολογισμών (εσόδων-εξόδων) των νομικών προσώπων για το έτος 2014, εκτιμάται, σε σχέση με το στόχο του ΜΠΔΣ 2015-2018, να προκύψει απόκλιση κατά 166 εκατ. ευρώ. Η απόκλιση αυτή αποδίδεται κυρίως στη μη απόδοση παρεμβάσεων μείωσης των λειτουργικών τους δαπανών.

Ως επακόλουθο, η σχετική απόκλιση έχει επίπτωση και στον προϋπολογισμό του 2015, καθόσον το συνολικό αποτέλεσμα (κατά ESA 95) προβλέπεται να διαμορφωθεί στα 228 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 208 εκατ. ευρώ έναντι των στόχων του ΜΠΔΣ 2015-2018.

Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ στη Γενική Κυβέρνηση

Προβλέπεται ότι το ισοζύγιο των επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ, για το 2015, θα αποκλίνει του στόχου του ΜΠΔΣ 2015-2018 κατά 46 εκατ. ευρώ. Η απόκλιση οφείλεται, κυρίως, στις επιπλέον δαπάνες που προβλέπονται στον προϋπολογισμό του ΕΛΓΑ (περίπου 22,0 εκατ. ευρώ) για κάλυψη έκτακτων αναγκών για αποζημιώσεις ασφαλισμένων του Οργανισμού. Κατά τα λοιπά, κύριο χαρακτηριστικό των μεγεθών των προϋπολογισμών των επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ είναι η πρόβλεψη για αυξημένες δαπάνες για επενδύσεις, με επακόλουθο την αντίστοιχη εντατικοποίηση απορρόφησης πόρων του ΠΔΕ.

Τοπική Αυτοδιοίκηση

Για το έτος 2015, ο ενοποιημένος προϋπολογισμός των ΟΤΑ στοχεύει στην επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος, παρά το γεγονός ότι αποκλίνει ελαφρά από τους στόχους του ΜΠΔΣ 2015-2018. Οι κυριότεροι λόγοι της απόκλισης αυτής είναι οι αυξημένες προβλέψεις για επενδυτικές δαπάνες και η διάθεση αυξημένων πόρων για την αποπληρωμή οφειλών παρελθόντων οικονομικών ετών.

Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)

- **Ασφαλιστικά Ταμεία**

Το σύνολο των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές αναμένεται να παρουσιάσει ελαφρά υστέρηση έναντι των προβλέψεων του ΜΠΔΣ 2015-2018, ωστόσο οι εισφορές προβλέπεται να είναι αυξημένες σε σχέση με τις εκτιμήσεις του 2014. Οι κύριοι λόγοι της εξέλιξης αυτής είναι οι προβλέψεις για τη βελτίωση των μακροοικονομικών δεικτών και οι συνεχιζόμενες δράσεις και πολιτικές του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και την ενίσχυση της συμμόρφωσης των εργοδοτών και των ασφαλισμένων στις ασφαλιστικές υποχρεώσεις τους. Η λειτουργία του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) συμβάλλει θετικά στη βελτίωση της εισπραξιμότητας των ασφαλιστικών εισφορών.

Στο σκέλος των δαπανών εκτιμάται υπέρβαση στη συνταξιοδοτική δαπάνη έναντι του στόχου, γεγονός που οφείλεται, κυρίως, στον αυξημένο αριθμό των νέων συνταξιούχων, στην αυξημένη μέση σύνταξη που λαμβάνουν οι νέοι συνταξιούχοι έναντι των παλαιών και στα αυξημένα ποσά για την καταβολή αναδρομικών μετά την οριστική έκδοση των συντάξεων.

Παράλληλα, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, σχεδιάζει την προώθηση των απαραίτητων δράσεων και νέου νομοθετικού πλαισίου, καθώς επίσης και την υλοποίηση της εφαρμογής του αυτόματου συμψηφισμού της επιστροφής φόρου εισοδήματος και ΦΠΑ με ασφαλιστικές οφειλές, προκειμένου να εισπραχθούν οι καθυστερημένες εισφορές και να βελτιωθεί η εισπραξιμότητα των εισφορών των Ασφαλιστικών Ταμείων και ιδιαίτερα του ΟΑΕΕ και του ΟΓΑ.

- **Οργανισμοί Απασχόλησης**

Οι ασφαλιστικές εισφορές του ΟΑΕΔ εμφανίζονται αυξημένες σε σχέση με την πρόβλεψη του ΜΠΔΣ 2015-2018, γεγονός που οφείλεται στην ανακατανομή της απώλειας εσόδων, από τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 3,9%, μεταξύ του ΙΚΑ και του ΟΑΕΔ. Επίσης, τα έσοδα του ΟΑΕΔ αναμένεται να ενισχυθούν και από την αυξημένη, σε σχέση με το 2014, κρατική επιχορήγηση προκειμένου ο Οργανισμός να μπορέσει να υλοποιήσει τα νέα προγράμματα ενίσχυσης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας που έχει σχεδιάσει.

- **Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ)**

Ο ΕΟΠΥΥ, σύμφωνα με το ν. 4238/2014, καθίσταται αγοραστής υπηρεσιών υγείας, προβαίνει πλέον στη θέσπιση και τον προσδιορισμό κανόνων και κριτηρίων για την αγορά υπηρεσιών υγείας, στη διαπραγμάτευση με τους αντισυμβαλλόμενους παρόχους υγείας για τις αμοιβές τους και την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υγείας. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνονται καλύτεροι όροι παροχής υπηρεσιών προς τους ασφαλισμένους του και ταυτόχρονα αξιοποιούνται αποδοτικότερα οι διαθέσιμοι πόροι του. Παράλληλα, με τον ίδιο Νόμο, συστήνεται

το Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας (ΠΕΔΥ), το οποίο αναλαμβάνει πλέον την παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας. Κατά συνέπεια, η επιχορήγηση του ΕΟΠΥΥ μειώνεται κατά το ποσό των λειτουργικών εξόδων του νεοσύστατου δικτύου που στο παρελθόν βάρυναν τις μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας του ΕΟΠΥΥ, ενώ αντίστοιχη μείωση παρουσιάζουν και οι δαπάνες του Οργανισμού. Επίσης, θα συνεχισθούν οι δράσεις του ΕΟΠΥΥ για τον έλεγχο και την εκκαθάριση των δαπανών τους, ενώ αναμένεται εντός του 2015 να ολοκληρωθεί η διαδικασία ελέγχου και εκκαθάρισης των τιμολογημένων απαιτήσεων των νοσοκομείων που πλέον υποβάλλονται προς τον Οργανισμό με ηλεκτρονικό τρόπο.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος το 2013 είχε ουσιαστική συμβολή στην επιτυχημένη επάνοδο του Ελληνικού Δημοσίου και των ελληνικών επιχειρήσεων και πιστωτικών ιδρυμάτων στη χρηματοδότησή τους μέσω των αγορών στις αρχές του δεύτερου τριμήνου του τρέχοντος έτους.

Κατ' εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων του Eurogroup συνεχίζεται η επιστροφή των κερδών των Ευρωπαϊκών Κεντρικών Τραπεζών από τα Ελληνικά ομόλογα (ANFA holdings), καθώς και η επιστροφή των κερδών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας από το πρόγραμμα αγοράς ομολόγων από τη δευτερογενή αγορά (SMP). Όσον αφορά τα ANFA, σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA, έχουν αποδοθεί 654,4 εκατ. ευρώ για το 2012, 606,1 εκατ. ευρώ για το 2013 και 242,6 εκατ. ευρώ για το 2014, ενώ αναμένεται η επιστροφή επιπλέον 236,2 εκατ. ευρώ για το 2014. Αναφορικά με το πρόγραμμα SMP, έχουν πραγματοποιηθεί επιστροφές συνολικού ύψους 2.033,7 εκατ. ευρώ, ενώ αναμένεται επιπλέον ποσό 1.900 εκατ. ευρώ που αφορά το έτος 2014.

Η κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού Δημοσίου για το 2014 πραγματοποιήθηκε καταρχήν από δάνεια που χορηγήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Ειδικότερα, από τις αρχές του τρέχοντος έτους έως τις 31/8/2014 εκταμιεύθηκαν συνολικά 8.300 εκατ. ευρώ από δάνεια του ΕΤΧΣ ενώ η συνεισφορά του ΔΝΤ για το ίδιο χρονικό διάστημα ανήλθε σε 3.411,81 εκατ. ευρώ. Στο πλαίσιο του δεύτερου προγράμματος στήριξης της ελληνικής οικονομίας οι συνολικές εκταμιεύσεις δανείων από το ΕΤΧΣ, από τις αρχές του 2012 έως 31/8/2014, ανήλθαν σε 107.289,80 εκατ. ευρώ, ενώ η συμμετοχή του ΔΝΤ, για το παραπάνω χρονικό διάστημα, ανέρχεται σε 11.743,03 εκατ. ευρώ.

Αξιοσημείωτη συμβολή στην αναδημιουργία της καμπύλης αποδόσεων των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου είχαν οι δύο κοινοπρακτικές εκδόσεις ομολόγων σταθερού επιτοκίου, πενταετούς και τριετούς διάρκειας, αρχικού ποσού 3.000 εκατ. ευρώ και 1.500 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, οι οποίες σηματοδοτούν την επιστροφή της ελληνικής οικονομίας στη χρηματοδότηση μέσω των διεθνών αγορών ύστερα από τέσσερα περίπου έτη. Η καμπύλη αποδόσεων αναμένεται να εμπλουτιστεί περαιτέρω με τις μελλοντικές εκδόσεις νέων ομολόγων σταθερού επιτοκίου επταετούς και δεκαετούς διάρκειας.

Όσον αφορά τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση, συνεχίστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους οι εκδόσεις τρίμηνων και εξάμηνων εντόκων γραμματίων με σημαντική μείωση των επιτοκίων τους, ενώ είναι ορατή η προοπτική πραγματοποίησης έκδοσης μεγαλύτερης διάρκειας. Η ανάληψη της αρμοδιότητας της διαχείρισης των κρατικών διαθεσίμων, από 1/1/2014, από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) έδωσε νέες δυνατότητες στους τρόπους κάλυψης των βραχυπρόθεσμων αναγκών του Δημοσίου, κυρίως μέσω των πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή repo agreements τις οποίες συνάπτει ο ΟΔΔΗΧ με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.

1. Σύνθεση δημόσιου χρέους**Το χρέος της Κεντρικής και Γενικής Κυβέρνησης**

Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 322.400 εκατ. ευρώ ή 176,9% του ΑΕΠ στο τέλος του 2014, έναντι 321.478 εκατ. ευρώ ή 176,6% του ΑΕΠ το 2013.

Το 2015 το ύψος του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 320.200 εκατ. ευρώ ή 170,1% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας σημαντική μείωση έναντι του 2014.

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 318.600 εκατ. ευρώ ή 174,8% του ΑΕΠ στο τέλος του 2014, έναντι 318.849 εκατ. ευρώ ή 175,1% του ΑΕΠ το 2013. Το 2015, το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 316.100 εκατ. ευρώ ή 167,9% του ΑΕΠ. Η μείωση αυτή του δημόσιου χρέους οφείλεται στην επίτευξη σημαντικού ταμειακού πλεονάσματος, στην υλοποίηση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και στην αναμενόμενη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ (Πίνακας 3.1).

Πίνακας 3.1 Σύνθεση δημόσιου χρέους (σε εκατ. ευρώ)						
	2010	2011	2012	2013	2014*	2015**
Ομόλογα	276.302	259.774	86.297	76.296	66.800	75.800
Βραχυπρόθεσμοι τίτλοι	9.442	15.059	18.357	14.971	15.000	15.000
Δάνεια	54.542	93.145	200.883	230.211	235.600	226.400
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	-	-	-	-	5.000	3.000
A. Χρέος Κεντρικής Διοίκησης	340.286	367.978	305.537	321.478	322.400	320.200
(ως % του ΑΕΠ)	153,2%	176,5%	158,0%	176,6%	176,9%	170,1%
B. Χρέος ΝΠΔΔ, κέρματα κ.λπ. μείον επενδύσεις σε τίτλους ΕΔ	13.339	9.834	5.834	5.129	3.400	3.000
Γ. Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (A+B)	353.625	377.812	311.371	326.607	325.800	323.200
(ως % του ΑΕΠ)	159,2%	181,2%	161,0%	179,4%	178,8%	171,7%
Δ. Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ μείον ενδοκυβερνητικό χρέος	-24.111	-22.671	-7.435	-7.758	-7.200	-7.100
Ε. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (Γ+Δ)	329.514	355.141	303.936	318.849	318.600	316.100
(ως % του ΑΕΠ)	148,3%	170,3%	157,2%	175,1%	174,8%	167,9%
ΑΕΠ	222.151	208.532	193.347	182.054	182.231	188.265

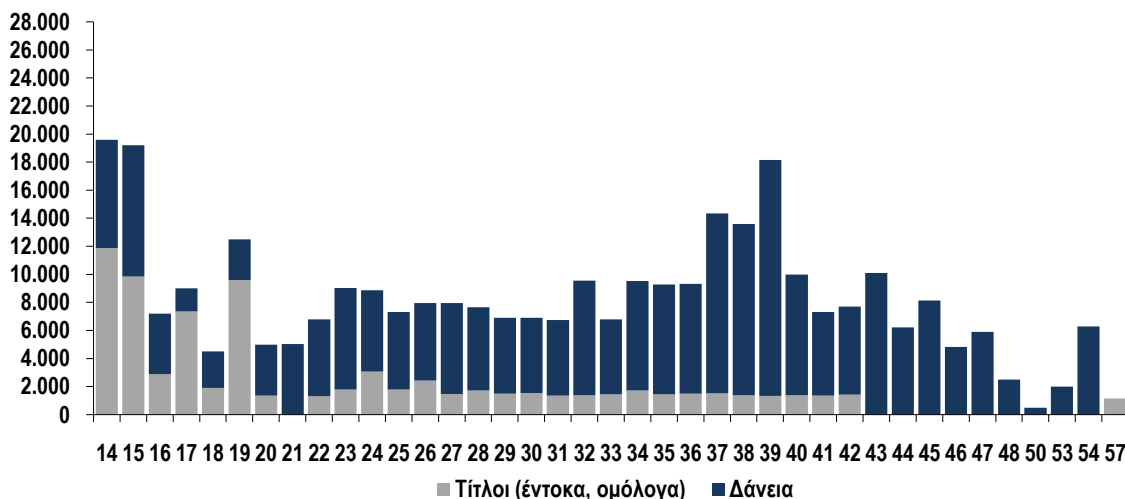
* Εκτιμήσεις

** Προβλέψεις

Δομή και χαρακτηριστικά του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης

Ο χρονικός ορίζοντας των λήξεων του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης στις 31/8/2014 εκτείνεται μέχρι το έτος 2057. Η αδυναμία προσφυγής για δανεισμό στις αγορές, από το Μάιο του 2010, είχε ως αποτέλεσμα τη δραστική μείωση των ομολόγων και την αντικατάστασή τους με δάνεια (Διάγραμμα 3.1). Η αναλογία αυτή αναμένεται να αντιστραφεί τα επόμενα έτη, καθώς από τον Απρίλιο του τρέχοντος έτους ξεκίνησε να υλοποιείται η σταδιακή επάνοδος του Ελληνικού Δημοσίου για δανεισμό στις αγορές, με την έκδοση ομολόγων σταθερού επιτοκίου πενταετούς και τριετούς διάρκειας.

**Διάγραμμα 3.1 Χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους της Κεντρικής Διοίκησης την 31/08/2014
(σε εκατ. ευρώ)**

2. Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους

Οι δαπάνες για τόκους του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης, μετά το 2012, διαμορφώνονται στα επίπεδα των 6.000 εκατ. ευρώ, μειωμένες, το 2013, κατά 50% σε σχέση με το 2012 και κατά 63% σε σχέση με το 2011. Αντίστοιχες μειώσεις παρουσιάζουν και ως ποσοστό του ΑΕΠ (Πίνακας 3.2). Η μείωση αυτή οφείλεται στη μείωση του ύψους του δημόσιου χρέους μετά την ανταλλαγή των ομολόγων (PSI) του Μαρτίου 2012 και την επαναγορά του Δεκεμβρίου 2012, τη μείωση των επιτοκίων των δανείων του μηχανισμού στήριξης και την αναβολή καταβολής τόκων για τα δάνεια που χορηγήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

**Πίνακας 3.2 Ύψος δαπανών για τόκους χρέους Κεντρικής Διοίκησης
(σε εκατ. ευρώ)**

	2010	2011	2012	2013	2014*	2015**
Τόκοι	13.223	16.348	12.223	6.044	5.700	5.900
ως % του ΑΕΠ	6,0%	7,8%	6,3%	3,3%	3,1%	3,1%

* Εκτιμήσεις

** Προβλέψεις

3. Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου

Οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά το τρέχον έτος για μείωση του βασικού επιτοκίου αναχρηματοδότησης, αρχικά από 0,25% σε 0,15% και εν συνεχεία στο ιστορικά χαμηλό 0,05%, και η υιοθέτηση για πρώτη φορά αρνητικού επιτοκίου αποδοχής κατα-

θέσεων τραπεζών μιας ημέρας (current deposit facility: -0,20%), οι οποίες είχαν ως κύριο στόχο την τόνωση της ρευστότητας στη ζώνη του ευρώ, την ενθάρρυνση χορήγησης δανείων από τις τράπεζες και την αποτροπή του κινδύνου αποπληθωρισμού, επηρέασαν καθοδικά τις αποδόσεις των κρατικών χρεογράφων των χωρών της Ευρωζώνης.

Αξιοσημείωτες είναι οι πτώσεις των αποδόσεων των δεκαετών ομολόγων αναφοράς της Γαλλίας και της Ισπανίας στα ιστορικά χαμηλά τους επίπεδα, 1,26% και 2,08% αντίστοιχα, ενώ και η απόδοση του ιταλικού δεκαετούς ομολόγου κατέγραψε στις αρχές Σεπτεμβρίου ιστορικό χαμηλό επίπεδο και διαμορφώθηκε γύρω στο 2,30%. Μεγάλη πτώση παρουσιάζει και η απόδοση του πορτογαλικού δεκαετούς ομολόγου η οποία διαμορφώνεται στα τρέχοντα επίπεδα του 3,10%. Οι κατά τόπους γεωπολιτικές εντάσεις μετατόπισαν το ενδιαφέρον των επενδυτών προς ασφαλέστερες τοποθετήσεις με αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών των γερμανικών δεκαετών ομολόγων με τις αποδόσεις τους να υποχωρούν κάτω του 1% (0,88% την 1/9/2014).

Η διαφορά απόδοσης (yield spread) μεταξύ του 10-ετούς ελληνικού και του αντίστοιχου γερμανικού ομολόγου αναφοράς υποχώρησε σημαντικά στις αρχές του β' τριμήνου του έτους φτάνοντας στα επίπεδα 420-440 μονάδων βάσης, γεγονός που επέτρεψε την έκδοση πενταετούς ομολόγου μέσω των αγορών και εν συνεχεία κινείται κοντά στα επίπεδα των 500 μονάδων βάσης. Οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων παρέμειναν σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με την τρέχουσα απόδοση του δεκαετούς ομολόγου να κινείται γύρω στο 6,4%.

Εξαιρετικά βελτιωμένο παρουσιάζεται και το βραχυχρόνιο κόστος δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου, όπως αυτό αποτυπώνεται στις δημοπρασίες εντόκων γραμματίων 13 και 26 εβδομάδων. Στις δημοπρασίες του Σεπτεμβρίου του 2014 αυτό διαμορφώθηκε στο 2,00% για τα εξάμηνα και 1,70% για τα τρίμηνα έντοκα γραμμάτια, γεγονός που οφείλεται, κυρίως, στη βελτίωση του σχήματος της ελληνικής καμπύλης αποδόσεων από την έξοδο της χώρας στις αγορές. Τα επιτόκια των εντόκων γραμματίων αναμένεται να υποχωρήσουν περαιτέρω το προσεχές διάστημα.

Πρωτογενής αγορά τίτλων

Το Ελληνικό Δημόσιο, τέσσερα περίπου έτη μετά την τελευταία έκδοση ομολόγων τον Απρίλιο του 2010, πραγματοποίησε τον Απρίλιο του 2014 νέα κοινοπρακτική έκδοση πενταετούς ομολόγου, ύψους 3.000 εκατ. ευρώ με σταθερό επιτόκιο 4,75%. Ακολούθησε νέα κοινοπρακτική έκδοση τριετούς ομολόγου τον Ιούλιο, ύψους 1.500 εκατ. ευρώ, με σταθερό επιτόκιο 3,375%. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε μία ειδική έκδοση πενταετούς ομολόγου κυμαινόμενου επιτοκίου, ύψους 742,1 εκατ. ευρώ με σκοπό την αντικατάσταση ομολόγου του ΕΤΕΑΝ. Ακολούθησε η ανταλλαγή εντόκων γραμματίων ύψους 1.671,33 εκατ. ευρώ μέσω επανέκδοσης πενταετών και τριετών ομολόγων συνολικού ύψους 1.619,89 εκατ. ευρώ.

Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους το Ελληνικό Δημόσιο εξακολούθησε να εκδίδει τίτλους βραχυπρόθεσμης διάρκειας. Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε με μηνιαίες εκδόσεις εντόκων γραμματίων διάρκειας 13 και 26 εβδομάδων. Στις 31/8/2014 το ανεξόφλητο υπόλοιπο των ΕΓΕΔ ανερχόταν σε 14.840,78 εκατ. ευρώ και αναμένεται να παραμείνει σε αυτά τα επίπεδα και στο επόμενο έτος.

Δευτερογενής αγορά τίτλων

Η συνολική αξία των συναλλαγών που καταγράφηκε στο Σύστημα Άυλων Τίτλων της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία περιλαμβάνει τις αγοραπωλησίες τίτλων και τις συμφωνίες επαναγοράς στην εξωχρηματιστηριακή αγορά (over-the-counter) και τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες διαπραγμάτευσης, κατά το β' τρίμηνο του 2014 παρουσίασε αύξηση κατά 7,3% και κατά 9,6% έναντι του α' τριμήνου του 2014 και του β' τριμήνου του 2013 αντίστοιχα.

Το β' τρίμηνο του 2014, το 48,7% της συναλλακτικής δραστηριότητας επικεντρώθηκε στους τίτλους διάρκειας 5 ετών, το 32,5% στους τίτλους διάρκειας 15-30 ετών, το 10,6% στους τίτλους διάρκειας 10-15 ετών, το 5,5% στους τίτλους διάρκειας έως 10 ετών και το 2,6% σε έντοκα γραμμάτια.

Η σύνθεση της ομάδας των βασικών διαπραγματευτών αγοράς κατά το τρέχον έτος αποτελείται από 5 Ελληνικά και 16 διεθνή πιστωτικά ιδρύματα. Τα 15 από τα διεθνή πιστωτικά ιδρύματα συμμετέχουν στην ΗΔΑΤ από την έδρα τους στο εξωτερικό.

4. Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικών στόχων για το 2015

Κατά το τρέχον έτος υλοποιήθηκε, σε σημαντικό βαθμό, ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του προηγούμενου έτους που ήταν η επιστροφή στο δανεισμό μέσω των αγορών, νωρίτερα από τις προβλέψεις. Οι εκδόσεις νέων ομολόγων πενταετούς και τριετούς διάρκειας, σε συνδυασμό με τις ήδη υπάρχουσες μακροπρόθεσμες εκδόσεις της ανταλλαγής του Μαρτίου 2012, συντελούν στην προοδευτική δημιουργία αντιπροσωπευτικότερης καμπύλης αποδόσεων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου. Ενισχυτικά σε αυτή την κατεύθυνση πρόκειται να λειτουργήσει η έκδοση επταετούς και δεκαετούς ομολόγου, καθώς και εντόκου γραμματίου με διάρκεια μεγαλύτερη των 26 εβδομάδων.

Η πρόσφατη ανταλλαγή εντόκων γραμματίων υφιστάμενων εκδόσεων με επανέκδοση πενταετών και τριετών ομολόγων είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της ρευστότητας των υφιστάμενων ομολόγων, τη μείωση του άμεσα ληξιπρόθεσμου χρέους και την αύξηση της μέσης υπολειπόμενης φυσικής διάρκειας του χρέους η οποία ξεπερνά τα 16 έτη. Επιπλέον, υπήρξε μεγάλη αποκλιμάκωση των επιτοκίων των τρίμηνων και εξάμηνων εντόκων γραμματίων τα οποία διαμορφώνονται στα τρέχοντα επίπεδα του 1,7% και 2,0% αντίστοιχα, με αποτέλεσμα τη σημαντική εξοικονόμηση τόκων. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται να επιδιωχθεί, κατά το επόμενο έτος, η ανταλλαγή υφιστάμενων εκδόσεων ομολόγων με νέες εκδόσεις με σκοπό την παροχή ρευστότητας σε επιλεγμένα σημεία της καμπύλης αποδόσεων (Liability Management Exercise-LME), καθώς και η περαιτέρω προσφυγή σε δανεισμό στις διεθνείς αγορές με εκδόσεις ομολόγων διάρκειας μεγαλύτερης των 5 ετών.

Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση του Ελληνικού Δημοσίου για το έτος 2015 θα συνεχίσει να υλοποιείται μέσω εκδόσεων εντόκων γραμματίων, ενώ αναμένεται να συνεχιστεί η σύναψη συμφωνιών repos για την κάλυψη των βραχυχρόνιων αναγκών ταμειακής ρευστότητας.

Επιπλέον, αναμένεται να διατηρηθούν και κατά το επόμενο έτος οι βασικοί μεσοπρόθεσμοι στόχοι της διαχείρισης του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους, όπως είναι η επίτευξη του ελάχιστου συναλλαγματικού κινδύνου για τα δάνεια εκτός ευρώ και η βελτίωση της αναλογίας χρέους σταθερού/κυμαινόμενου επιτοκίου.